ARKEOLOGGRUPPEN AB RAPPORT 2020:55
ARKEOLOGISK UTREDNING ETAPP 1

Arkeologisk utredning etapp 1, väg 77, Rimbo, Rö och Skederid

Rimbo, Rö och Skederids socknar
Norrtälje kommun
Uppland

Annica Ramström

ARKEOLOGGRUPPEN I ÖREBRO AB
Radiatorvägen 11, 702 27 Örebro
Telefon 019-609 04 10
www.arkeologgruppen.se
arkeologgruppen@arkeologgruppen.se

Översiktskarta över Stockholms län med platsen för utredningen markerad i rött.

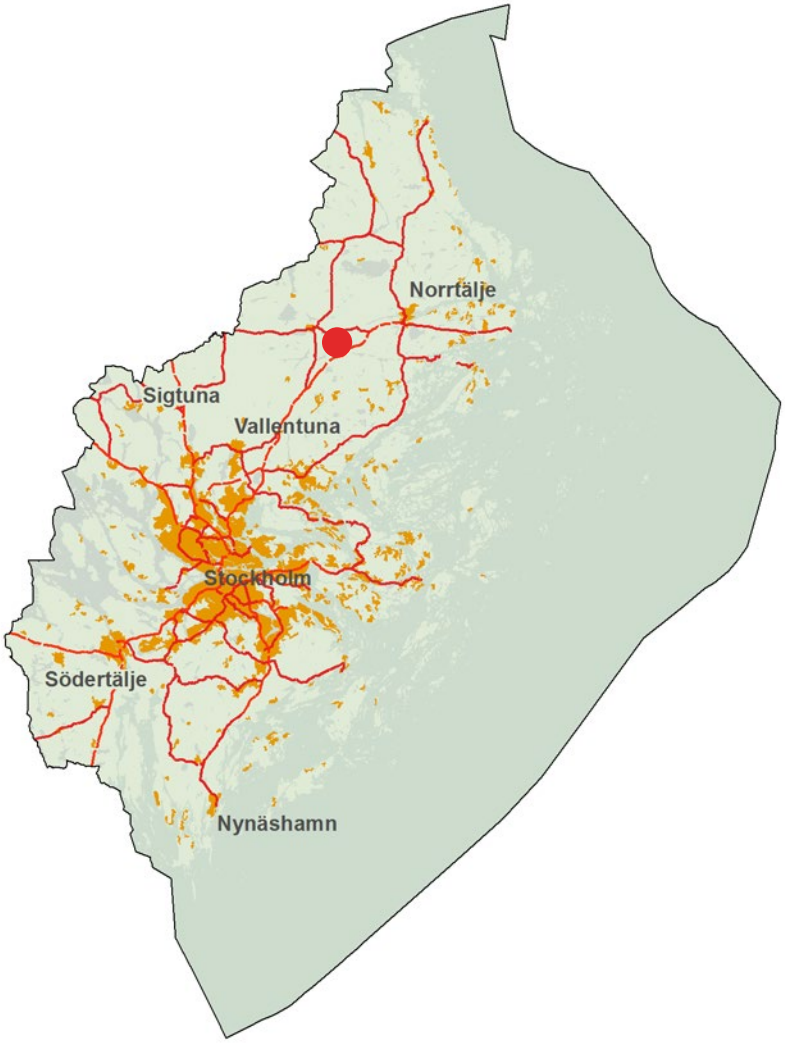

© 2020 Arkeologgruppen AB
Arkeologgruppen rapport 2020:55

Författare	Annica Ramström
Kvalitetsgranskning	Helmut Bergold
Grafisk form	Nina Balknäs
Omslagsfoto	Bilvrak i skogen invid Finnby.
Foto	Arkeologgruppen AB om inte annat anges i figurtexten.

Upphovsrätt, om inget annat anges, enligt Creative Commons licens CC BY.
Villkor finns tillgängliga på http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.sv
Fastighetskartan: © Lantmäteriet Dnr: R50223371_200001
Terrängkartan, samt GSD–Översiktskartan: Lantmäteriet (CC0)

ARKEOLOGGRUPPEN AB RAPPORT 2020:55
ARKEOLOGISK UTREDNING ETAPP 1

Arkeologisk utredning etapp 1, väg 77, Rimbo, Rö och Skederid

Rimbo, Rö och Skederids socknar
Norrtälje kommun
Uppland

Annica Ramström

Lst dnr 431-22843-2020

Tekniska och administrativa uppgifter

Län	Stockholm
Kommun	Norrtälje
Landskap	Uppland
Socken	Rimbo, Rö och Skederid

Typ av undersökning	Arkeologisk utredning etapp 1
Länsstyrelsens beslutsdatum	2020-06-04
Länsstyrelsens diarienummer	431-22843-2020
Uppdragsnummer i Fornreg	202000997
Arkeologgruppens projektnummer	P20046

Projektledare	Annica Ramström
Fältpersonal	Annica Ramström och Helmut Bergold

Undersökningstid	augusti – september 2020
Inventerad yta	Cirka 720 hektar
Inmätningsteknik	Handhållen GPS
Koordinatsystem	SWEREF 99 TM
Höjdsystem	RH 2000

Arkiv

Arkivmaterial förvaras tillsvidare hos Arkeologgruppen AB.

Digitalt arkiv

Digitala data förvaras tillsvidare hos Arkeologgruppen AB.

Innehållsförteckning

Sammanfattning 5
Uppdraget 6
Inledning 6
Bakgrund 8
Syfte och målgrupper 15
Metod och genomförande 15
Resultat 16
Objekt 1, gränsmärke L2020:7595 17
Objekt 2, gränsmärke L2020:7598 17
Objekt 3, boplatsläge 18
Objekt 4, hägnadssystem L2013:7817, (RAÄ-nr Rimbo 266) 19
Objekt 5, boplatsläge 19
Objekt 6, vägmärke L2015:1287 (RAÄ-nr Rimbo 15:1) 19
Objekt 7, lägenhetsbebyggelse L2020:1951 20
Objekt 8, boplatsläge 20
Objekt 9, stensättning L2015:1891 (RAÄ-nr Rimbo 14:1), röjningsrösen L2021:1112 och möjligt gravfält 21
Objekt 10, boplatsläge 22
Objekt 11, boplatsläge 22
Objekt 12, stensättning L2015:797 (RAÄ-nr Rimbo 170:1) 22
Objekt 13, boplatsläge 22
Objekt 14, boplatsläge 23
Objekt 15, hällristning L2015:1283 (RAÄ-nr Rimbo 220:1) 23
Objekt 16, fossil åker i form av röjningsröseområde L2020:9325 24
Objekt 17, boplatsläge 24
Objekt 18, stensättningar L2015:921, L2015:920 och L2015:1476 (RAÄ-nr Rimbo 221:1–3), röse L2015:1890 (RAÄ-nr Rimbo 13:1) samt boplatsläge 25
Objekt 19, järnväg/banvall L2020:10656 26
Objekt 20, röjningsröse L2020:9327 26
Objekt 21, lägenhetsbebyggelse och odlingsröse L2015:2480 (RAÄ-nr Rö 66:1) 26
Objekt 22, lägenhetsbebyggelse Kråkhättan husgrund historisk tid L2021:1113, röjningsröse L2021:488, färdväg L2021:489 27
Objekt 23, hägnad L2020:9328 28
Objekt 24, boplatsläge 28
Objekt 25, boplatsläge 28
Objekt 26, boplatsläge 29
Objekt 27, boplatsläge 29
Objekt 28, stensättning L2015:2920 (RAÄ-nr Rö 75:1) 29
Objekt 29, hägnad L2020:9331 30
Objekt 30, lägenhetsbebyggelse, Lilla Denan 30
Objekt 31 boplatsläge 31
Objekt 32 och 33, gravfält L2015:2206 (RAÄ-nr Rö 74:1), stensättningarna L2015:2917, L2015:2354, L2015:3028 (RAÄ-nr Rö 64:1–3), hägnad L2015:3029 (RAÄ-nr Rö 64:4), plats för torpet Eke torp L2021:1114 och möjligt boplatsläge 31
Objekt 34, gravfält L2020:9385, lägenhetsbebyggelse och fossil åkermark L2020:9384 33
Objekt 35, färdväg L2020:10662 35
Objekt 36, boplatsläge 35
Objekt 37, boplatsläge 35
Objekt 38, boplatsläge 36
Objekt 39, boplatsläge 36
Objekt 40, boplatsläge 36
Objekt 41, boplatsläge 37
Objekt 42, gravfält L2015:2527 (RAÄ-nr Skederid 54:1) 37
Objekt 43, boplatsläge 37
Objekt 44, smideslämning, smedja L2021:1115 37
Objekt 45, lägenhetsbebyggelse L2021:1116 38
Objekt 46, lägenhetsbebyggelse L2021:1117 38
Objekt 47, boplatsläge 38
Objekt 48, fyndplats L2016:9212 (RAÄ-nr Skederid 185:1) 38
Objekt 49, boplatsläge eller medeltida gårdsläge och möjligt depåfynd av mynt 39
Objekt 50, boplatsläge 39
Objekt 51, gravfält L2015:2963 (RAÄ-nr Skederid 52:1) 40
Objekt 52, vallanläggning L2016:9539 (RAÄ-nr Skederid 206:1) 41
Objekt 53, boplatsläge 41
Objekt 54, kemisk industri, tjärgrop L2020:9336 41
Objekt 55, gränsmärke 42
Objekt 56, gränsmärke 42
Objekt 57, gränsmärke 43
Objekt 58, gränsmärke 43
Objekt 59, lägenhetsbebyggelse L2020:9337 43
Objekt 60, boplatsläge 43
Objekt 61, boplatsläge 44
Objekt 62, röjningsröse L2020:9338 44
Objekt 63, boplatsläge, medeltida gårdsläge 44
Objekt 64, lägenhetsbebyggelse L2020:9339 45
Objekt 65, röjningsröse L2020:9340 46
Objekt 66, lägenhetsbebyggelse L2020:9341 46
Objekt 67, gränsmärke L2020:10703 46
Objekt 68, gränsmärke 47
Objekt 69, gränsmärke 47
Objekt 70, gränsmärke 47
Objekt 71, boplatsläge 47
Objekt 72, boplatsläge 48
Objekt 73, boplatsläge 48
Objekt 74, färdväg L2016:8724 (RAÄ-nr Skederid 188:1) 48
Objekt 75, röjningsröse L2020:9343 49
Objekt 76, boplatsläge 49
Utredningsområdet växer fram 50
Utredningsområdet under stenåldern 50
Utredningsområdet under bronsålder 54
Utredningsområdet under järnålder och medeltid 54
Utredningsområdet under historisk tid 55
Referenser 56
Bilagor 58
Bilaga 1. Objektkartor 58

Figur 1. Karta över Uppland, delen Rimbo och Norrtälje. Utredningsområdet är markerat med grått. Skala 1:250 000.

Sammanfattning

Inför Trafikverkets utredning av ny alternativ vägsträckning inom projekt väg 77, söder om Rimbo, Norrtälje kommun, har Arkeologgruppen AB genomfört en arkeologisk utredning etapp 1. Inventeringen genomfördes sommaren 2020.

Utredningsområdet uppgick till cirka 720 hektar, söder om Rimbo, inom socknarna Rimbo, Rö och Skederid (se figur 1). Området börjar i väster vid Svartkärret, öster som sätesgården Adamsberg och fortsätter söder om Söderby och Finnby mot Gullunge och vidare österut mot Nybyn för att sluta an till befintlig motorväg, E18 Norrtäljevägen, vid Ledinge.

Få arkeologiska insatser har genomförts i området under senare år; endast en mindre arkeologisk utredning etapp 1 vid Smedsmora (Stjärna 2014) och den arkeologiska utredningen etapp inför utbyggnaden av Norrtäljevägen vid Ledinge (Bratt 1991) har gjorts.

Förestående arkeologisk utredning etapp 1 har innefattat kart- och arkivstudier samt fältinventering. Vid fältinventeringen registrerades 76 objekt.

Antikvarisk status	Antal	Kända sedan tidigare
Fornlämning	25	16
Övrig kulturhistorisk lämning (ÖKL)	18	1
Boplatsläge	33	0
Möjlig fornlämning	1	0
Ingen antikvarisk bedömning	6	0
Ej kulturhistorisk lämning (gränsrösen i administrativ gräns)	7	0

Uppdraget

Inledning

I samband med att Trafikverket utreder ny alternativ vägsträckning inom projekt väg 77, söder om Rimbo, Norrtälje kommun har Annica Ramström och Helmut Bergold, Arkeologgruppen AB genomfört en arkeologisk utredning etapp 1 under sommaren 2020 (se figur 1 och 3).

För att hitta ett lämpligt vägalternativ för väg 77 har ett antal arkeologiska utredningar etapp 1 genomförts. Den första utredningen gjordes år 2015 (Ramström 2015) för att kompletteras år 2017 (Ramström 2017) och år 2018 (Ramström 2018) (se figur 2). De möjliga fornlämningar som återfanns vid utredningen år 2015 inom vägplan 1 och 3, den västra och östra delen av utredningsområdet, genomgick år 2019 en arkeologisk utredning etapp 2 (Larsson & Ramström 2019; Ramström 2019).

Förestående rapport kommer för läsbarhet, jämförbarhet och transparens att vara strukturerad på samma sätt som tidigare arkeologiska rapporter inom projekt väg 77. Rapporten inleds med bakgrund, syfte och målgrupp samt metod, för att sedan övergå i resultatdelen, vilken beskriver varje enskilt objekt. Alla lämningar inom utredningsområdet har fått ett objektnummer, även om lämningen är känd sedan tidigare, och finns inlagd i Kulturmiljöregistret (fortsatt förkortat KMR).

För nyfunna lämningar finns i den beskrivande delen av objektet resonemang som utgör grunden för lämningens antikvariska bedömning, detta för att öka transparensen i bedömningarna i förhållande till Kulturmiljölagens kriterier för fornlämning och övrig kulturhistorisk lämning. När det gäller möjliga boplatslägen har de inte fått någon antikvarisk bedömning. Bedömningen görs i samband med en eventuell arkeologiska utredningen etapp 2. I föreliggande rapport har därför samtliga boplatslägen fått ”inväntar bedömning” som antikvarisk status.

Efter resultatdelen kommer en sammanfattande syntetiserande del. Som ett resultat av omfånget på utredningsområdet återfinns samtliga objektkartor som bilaga 1.

Det som skiljer ut den här arkeologiska utredningen etapp 1 från föregående utredningar inom projektet är att sträckans kulturmiljöanalys kommer att göras efter det att utredningen etapp 1 är avrapporterad. Inför tidigare utredningar har kulturmiljöanalysen funnits tillgänglig (Trafikverket samrådshandling projektnummer 107264). Vid avrapporteringar av arkeologiska utredningar etapp 1 förekommer det ofta en genomgång av riksintresseområden, intressen för den kommunala kulturmiljövården samt större samlade grepp kring hur det förhistoriska och historiska landskapet vuxit fram inom utredningsområdet; dessa delar kommer att saknas i föreliggande rapport. Anledningen till det är att uppdragets primära syfte har varit att redovisa förekomsten av arkeologiska lämningar och möjliga

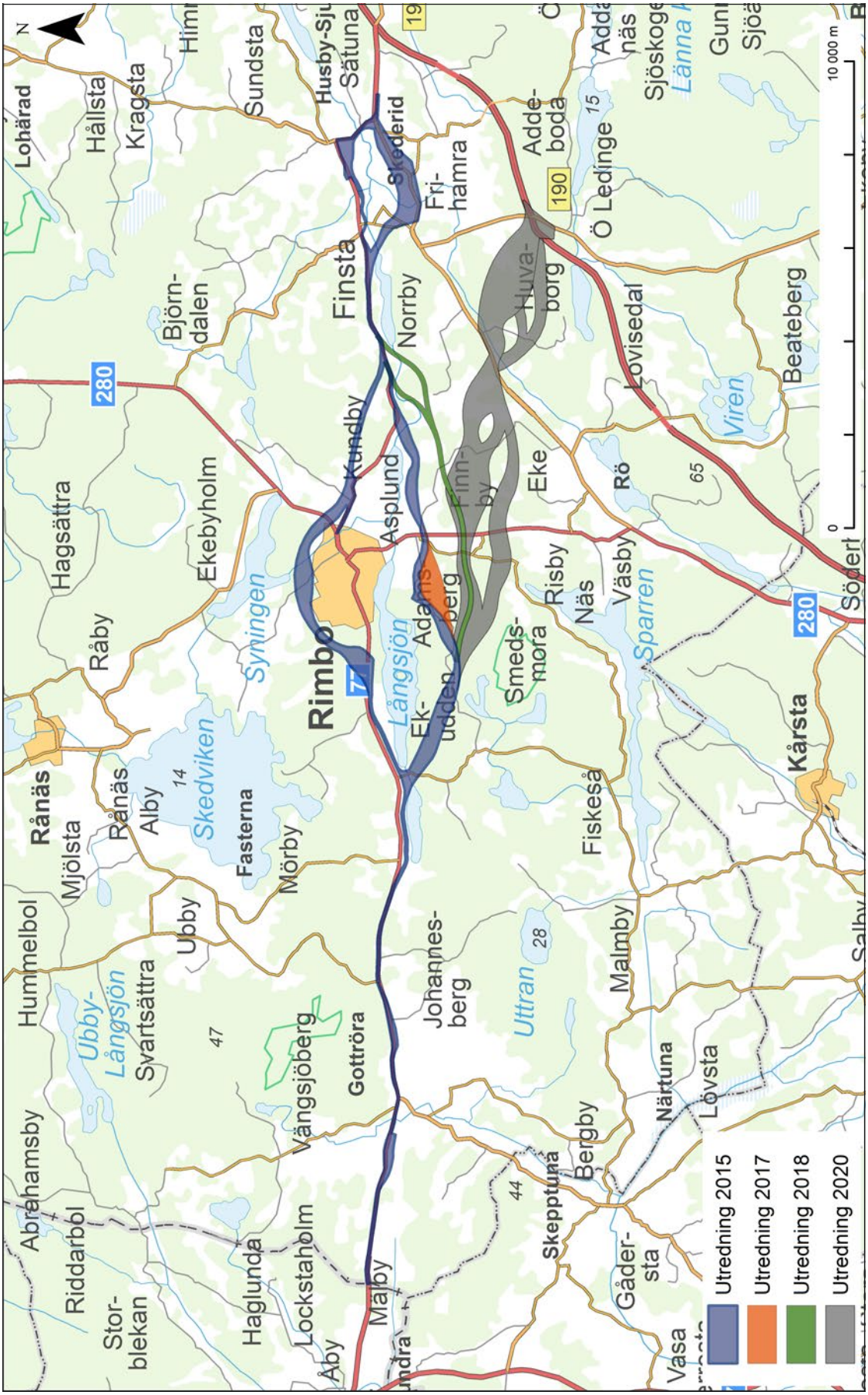

Figur 2. Karta visar sträckan för de arkeologiska utredningar etapp 1 som gjorts inom ramen för projektet väg 77. Den blå sträckningen visar 2015 års utredning, röd 2017 års utredning, grön 2018 års utredning och grå 2020 års utredning. Skala 1:125 000.

boplatslägen inom utredningsområdet. De arkiv- och kartstudier som gjorts har gjorts i syfte att via det historiska kartmaterialet och annat arkivmaterial peka ut platser som indikerar arkeologiska lämningar. Ytterligare ett syfte med kart- och arkivstudierna har varit att om möjligt hjälpa till med bedömning av antikvarisk status i förhållande till ålderskriteriet i Kulturmiljölagen, det vill säga om lämningen är äldre eller yngre än år 1850, och därmed utgör fornlämning eller ej, när övriga kriterier, brukande- och övergivandekriterierna har varit uppfyllda.

Bakgrund

Det nu aktuella utredningsområdet uppgick till en 720 hektar stor yta belägen söder och sydost om Rimbo samhälle och vidare österut mot E18 Norrtäljevägen och byarna Östra och Västra Ledinge. Området som berörs ligger inom socknarna Rimbo, Rö och Skederid, samtliga i Norrtälje kommun.

Utredningsområdet karaktäriseras till stora delar av skogsmarker med höjder på mellan 40–50 meter över havet med lägre liggande partier som är blöta eller sanka. På många håll har moderna dikningar försökt leda bort vattnet från våtmarkerna för att dränera skogarna för skogsbruk eller för att anlägga åker och betesmark. Trots det är många skogar fortfarande sanka och blöta. Att det varit blött inom utredningsområdet går igen i namnformer som Svartkärret, Stora Mälaren och Broby samt i det historiska kartmaterialet där våtmarkerna är markerade på häradsekonomiska kartan (RAK akt J112-85-16) men också på detaljkartor som till exempel laga skifteskartan över Finnby (akt A78-7:1). Mycket av den åker- och betesmark som återfinns inom området är just utdikade våtmarker och sjöar och man kan i det historiska kartmaterialet följa hur åker- och ängsmarkerna växer fram och blir större med tiden.

Figur 3. Våtmark i skogen söder om Finnby.

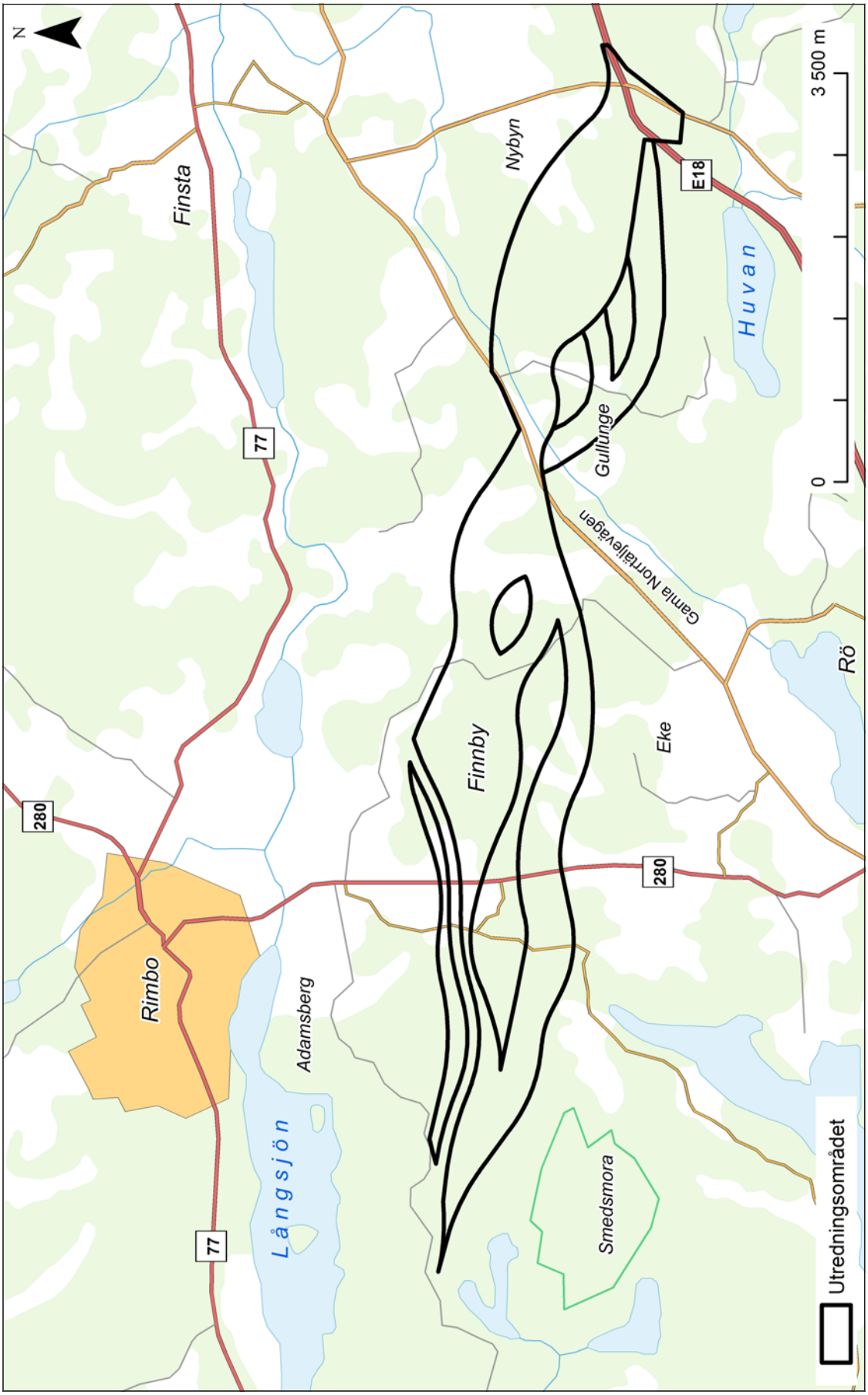

Figur 4. Utredningsområdets sträckning. Skala 1:50 000.

Utredningsområdet berör till stora delar fastigheternas och byarnas utmarker. Produktionsmarken i form av åker och inägomarker inom utredningsområdet återfinns i Söderby, Gullunge och Nybyn samt vid fastigheten Denan. De två byarna Söderby och Gullunge har om inte platskontinuitet så områdeskontinuitet sedan åtminstone järnåldern, vilket gravfälten L2015:1407 och L2015:986 vittnar om i Söderby och gravfälten L2015:2527 och L2015:2963 i Gullunge.

På 500-talet e. Kr. är Söderby beläget på en halvö eller ett näs ut mot en vik som i äldre tid hörde till ett vattensystem i norr vilken dagens Långsjön är en reminiscens av. De tidigare nämnda gravfälten exponerar ut mot detta vattendrag (se figur 5). År 2009 genomfördes en mindre räddningsgrävning på gravfältet L2015:986. Tre gravar som inte var synliga ovan mark undersöktes. En av gravarna daterades till cirka 550 e. Kr. (Lindwall 2010:15). Linda Lindwalls uppfattning i rapporten är att L2015:2527 och L2015:986 skulle utgöra ett och samma gravfält, en uppfattning som delas av Arkeologgruppen (Ramström 2017:7). Hon skriver " Gravfältet kan också ursprungligen ha hört samman med Rimbo 17:1 (L2015:1407, ff anm), vilket även det är av yngre järnålderskaraktär. Vägen och bebyggelsen mellan de två fornlämningarna har sannolikt förstört de mellanliggande delarna av gravfältet. Tillsammans bildar de båda fornlämningarna en gravplats med mer än 100 registrerade gravar." (Lindwall 2010:15)

Under medeltiden omnämns Söderby frekvent i de medeltida breven (Rahmqvist & Skoglund 1986:147–148), särskilt under 1400- och 1500-talen. Byn består då av tre hemman, varav två är frälsehemman och ett är skattehemman. Denna ägostruktur, två frälse- och ett skattehemman består åtminstone till år 1802 då laga skiftet genomförs i byn (LSA akt nr A78-32:5), förmodligen längre.

Gravfälten vid Gullunge, L2015:2527 och L2015:2963, har inte samma tydliga exponering mot vattnet som gravfälten vid Söderby (se figur 5). Gullunge har en i princip obruten områdeskontinuitet från järnåldern fram till idag. Övergången till medeltiden symboliseras av ett silverdepåfynd från sent 1000-tal till tidigt 1100-tal bestående "2 skålar, 1 enklopium med vidhängande kedja med djurhuvudformiga ändstycken, 8 halvsfäriska hängen, 1 berlock med vidhängande bjällror, 43 silverpärlor, 2 kaneolpärlor, 3 -glas, 7 guldfolie- och 2 bergkristallpärlor samt 1 mynt" (Zachrisson 1998:321). Föremålen har en tydlig kristen prägel med inslag av ornamentik från vikingatid. Fyndet gjordes år 1918 inne i byn i samband med grävningar, men fyndomständigheterna och var fyndet gjordes är inte helt klarlagt. Efterundersökningar på den plats som pekats ut som fyndplatsen gjordes år 1987 men några ytterligare fynd, lämningar eller lager påträffades inte. "Då det gäller Gullungefyndet är det oklart om man ska tolka detta som om depån inte innehållit några ytterligare föremål eller om efterundersökningen ägt rum på fel plats, eftersom efterundersökningen skett 70 år efter det att fyndet gjordes." (Zachrisson 1998:104)

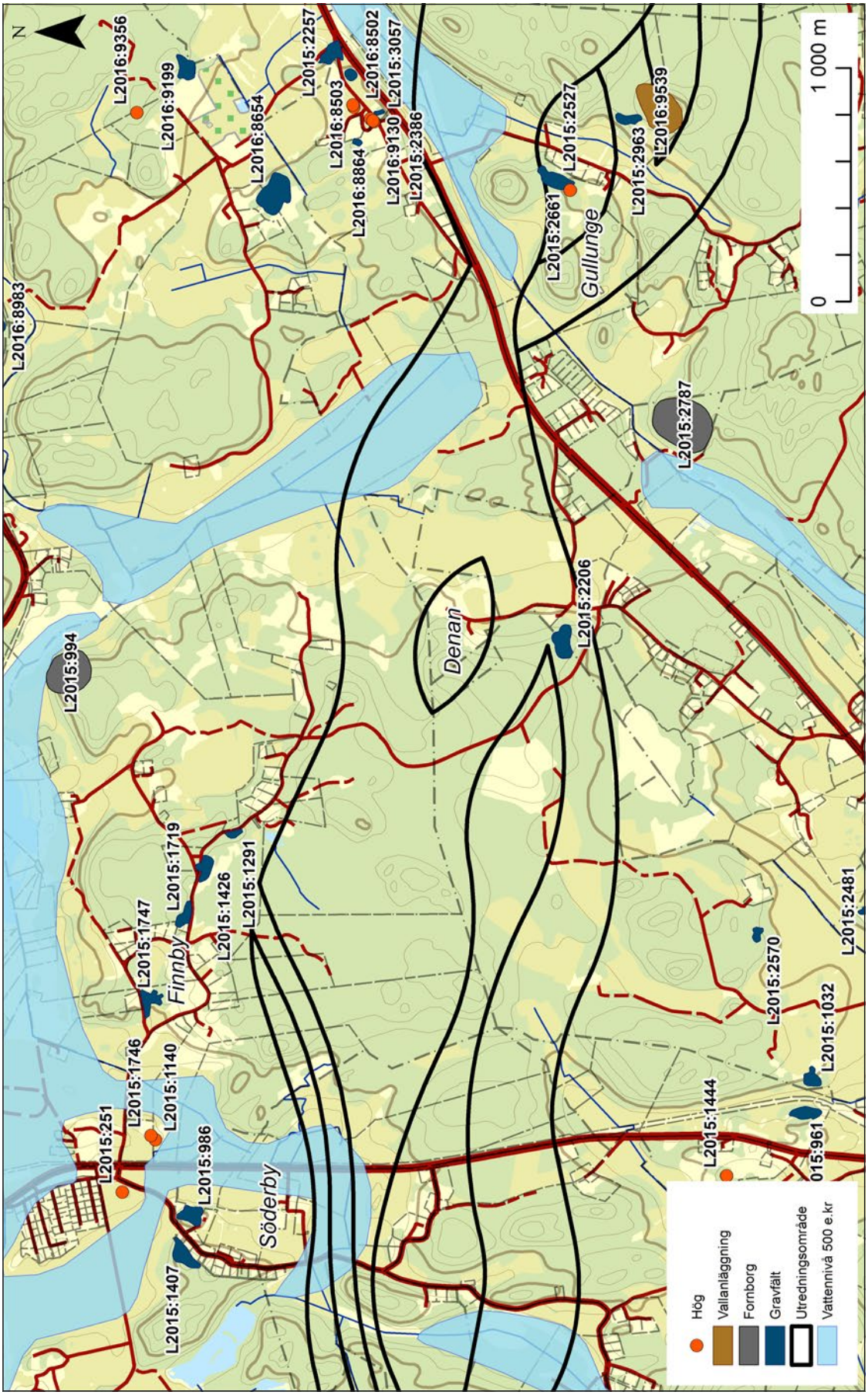

Figur 5. Strandlinjekarta för år 500 e.Kr. som visar det mellersta utredningsområdet med byarna Söderby, Gullunge och fastigheten Denan med fornlämningar nämnda i texten. Kartan är baserad på Sveriges Geologiska Undersökningars (SGU) kartdata. Skala 1:25 000.

Figur 7. Gullungeskatten, pärlor. Foto: Statens Historiska Museum.

Figur 6. Gullungeskatten i sin helhet. Foto: Statens Historiska Museum.

Under medeltiden förekommer namnet Gullunge en handfull gånger i de medeltida breven och i ”Det medeltida Sverige” upptas ett skattehemman i Gullunge (Rahmqvist & Skoglund 1986:165). Den första kartan över Gullunge från år 1638 visar två hemman om vad som förefaller vara ett mantal tillsammans (A90-8a9:141 144).

Ytterligare ett depåfynd i form av ett myntfynd har kommit i dagen i Gullunge år 1863. Även detta fynd gjordes vid grävningsarbete och bestod av 21 mynt från Carl XI:s regeringstid. Det rörde sig om 19 kopparmynt och 3 silvermynt, vilka hemställdes staten för inlösen, vilket staten valde att inte göra (ATA).

Utredningsområdet inventerades på fornlämningar under 1960-talet i samband med de storskaliga fältinventeringar som Riksantikvarieämbetet, Fornminnesinventeringen, genomförde över hela Sverige vid den här tiden. På många håll genomfördes även en andragångsinventering med start på 1980-talet; den kom dock aldrig att göras i Rimbo, Rö och Skederids socknar. De fornlämningar och övriga kulturhistoriska lämningar som tillkommit inom utredningsområdet efter förstagånginventeringen härrör från arkeologiska utredningar i samband med nybyggnationer eller privatpersoner som rapporterat in lämningar till Riksantikvarieämbetet och senare till Länsstyrelsen.

Den inför utredningen kända fornlämningsbilden visar få kända lämningar inom eller i utredningsområdets direkta närhet utöver de ovan redovisade gravfälten i Gullunge där L2015:2527 berörs till delar och L2015:2163 i sin helhet. I Gullunge finns också en sent inregistrerad vallanläggning som berörs till en del (L2016:9539). Övriga kända fornlämningar utgörs främst av ensamliggande stensättningar och rösen.

Inom utredningsområdet, norr om Broby, finns ett helt borttaget gravfält, (L2015:2206) vilket innehöll sextio synliga gravar. Gravfältet schaktades bort i samband grustäkt och någon arkeologisk undersökning gjordes aldrig. Till detta gravfält saknas den koppling till äldre känd bebyggelse i form av byar som finns vid Söderby och Gullunge. Här handlar det om ett torp, Eke torp, där ägan gränsar mot gravfältet L2015:2206. Det närliggande Broby, vilket skulle kunna ses som bebyggelse kopplad till gravfältet, får sitt namn först under 1850-talet. På platsen för dagens Broby finns i mitten av 1700-talet ett torp hörande till fastigheten Nibble. Torpet är beläget inom fastighetens utmarker mot öster och intill fastighetsgränsen till Denan och Eke. Bebyggelsen på platsen genomgår två namnbyten från 1750-talet (A83-6:2) och framåt. På 1750-talet heter torpet helt enkelt Nibble torp, för att byta till Brotorp som senare blir Broby. Norr om torpet finns en övergång över ett vattendrag kopplat till sjön Lilla Mälaren, som idag är helt utdikad. Denna övergång är belägen på den äldre landsvägen mellan Stockholm och Grisslehamn och det går inte att utesluta att det rör sig om en väg och en övergång som kan ingå i ett mycket äldre vägnät då det binder samman kyrkan i Rö med kyrkorna i Skederid och vidare till Husby-Sjuhundra (se figur 8).

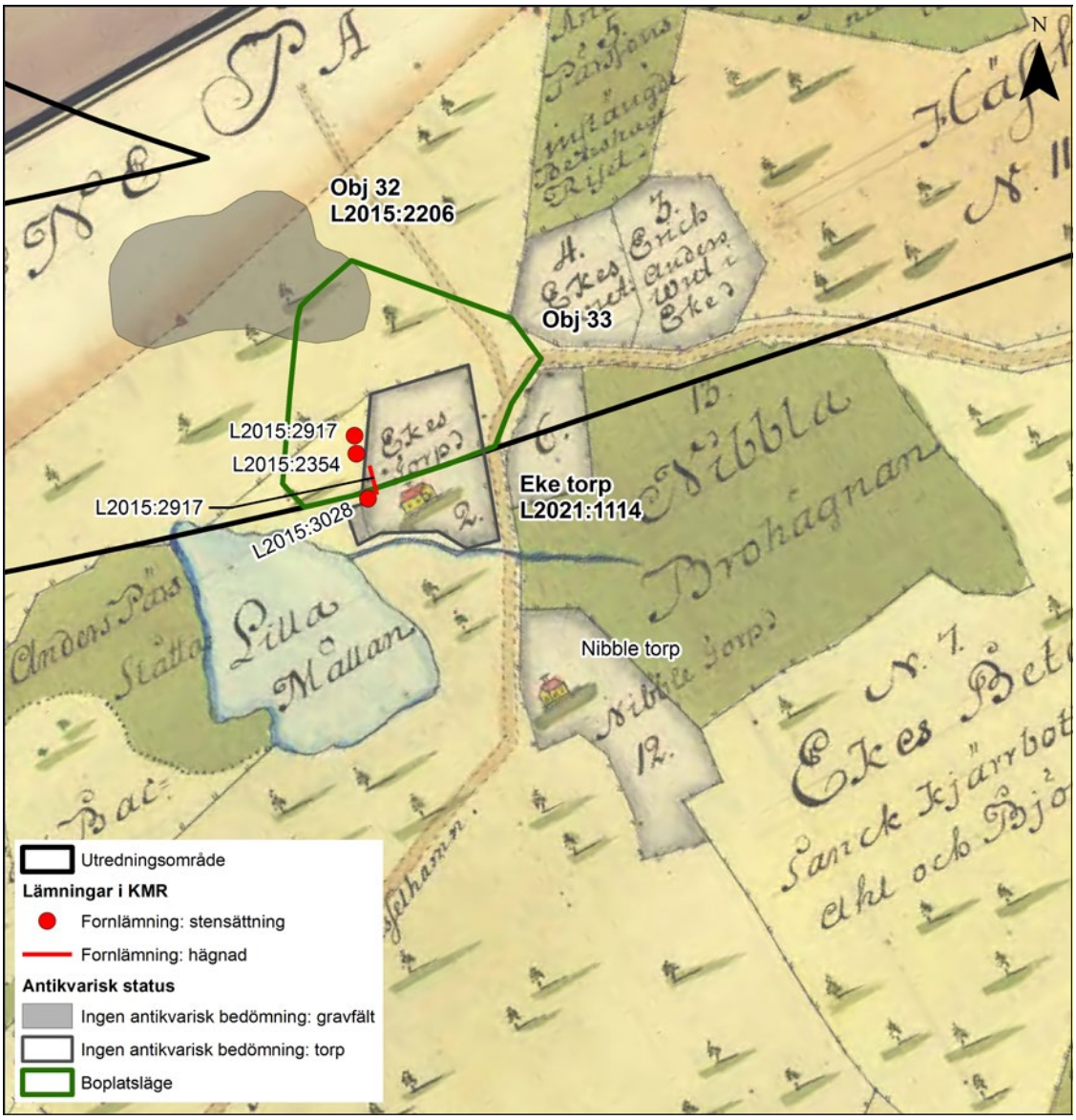

Figur 8. Historisk karta från år 1753 (LSA A83-6:2) som visar torpen Eke torp och Nibble torp i förhållande till objekt 32 och 33.

I området vid Broby och norrut mot Finnby samt i utredningsområdets allra östligaste del, mot E18, Norrtäljevägen, finns ett par större grustag. Inom grustagen finns idag ingen ursprunglig marknivå bevarad. I kanterna kring grustagen förefaller den ursprungliga marknivån vara avhyvlad och det är svårt att okulärt avgöra var den orörda markhorisonten tar vid.

Syfte och målgrupper

Uppdraget innebar att utföra en arkeologisk utredning etapp 1 i syfte att fastställa om det fanns synliga fornlämningar ovan mark. Utredningen skulle också uppmärksamma och identifiera möjliga lägen för lämningar som ej är synliga ovan mark. Sammantaget skulle det mynna ut i ett underlag för den fortsatta hanteringen av ärendet.

Metod och genomförande

Arbetet inleddes med arkiv-, litteratur- och kartstudier. Studierna omfattade en genomgång av de digitala arkiven på nätet. Först gjordes en sökning i Kulturmiljöregistret (KMR) med nedladdning av objekt registrerade i Fornsök i syfte att klarlägga den kända fornlämningsbilden i området. Vidare gjordes en kontroll av eventuella tidigare arkeologiska insatser såsom arkeologiska utredningar och undersökningar inom utredningsområdet eller dess närhet.

Efter det gjordes en djupanalys av det historiska kartmaterialet på Lantmäteriets digitala kartmaterial, vilket innefattar Rikets allmänna kartverk, Lantmäteristyrelsens kartarkiv och Lantmäterimyndighetens kartarkiv. Syftet var att hitta eventuella försvunna bebyggelseenheter, gravfält eller andra idag försvunna, men tidigare karterade lämningar inom utredningsområdet. Statens Historiska museums fynddatabas har använts för att spåra äldre arkeologiska fynd i området.

Efter arkivstudierna genomfördes en fältinventering, vilket innebar att utredningsområdet besiktigades okulärt i syfte att hitta tidigare ej kända forn- och/eller kulturlämningar ovan mark samt att bedöma eventuella boplatslägen inom ytan. Vid fältinventeringen nyttjades resultaten från arkivstudierna som vägledning till hur marken nyttjats tidigare och till att finna lägen efter försvunnen bebyggelse. Vid inventeringen besöktes de lämningar som var kända sedan tidigare i KMR oavsett status, det vill säga oavsett om lämningarna bedömts som fornlämning eller övrig kulturhistorisk lämning. Syftet med besöken var att se om lämningarna fanns kvar samt att kontrollera eventuell skadestatus.

Efter fältarbetet vidtog detaljerade arkivstudier på de platser där bebyggelselämningar hittats i syfte att datera dem. Ett besök på Antikvarisk-Topografiska arkivet gjordes för försöka utröna om det eventuellt kunde finnas något kvar av gravfältet L2015:2206 och om någon del av gravfältet undersökts arkeologiskt.

Resultat

Resultaten från utredningen redovisas som objekt, numrerade från väster till öster och norr till söder. Alla inom utredningsområdet ingående lämningar redovisas som objekt vilket innefattar nyfunna lämningar, möjliga boplatslägen och sedan tidigare kända lämningar som finns redovisade i KMR. Som objekt har endast de lämningar som ligger inom, eller på gränsen till, utredningsområdet räknats. De lämningar som ligger strax intill, men utanför utredningsområdet har lämnats därhän då de inte berörs av vägkorridoren.

Resultatdelen används för en fylligare redogörelse av objekten. Där så är nödvändigt finns en motivering till den antikvariska bedömningen i förhållande till de tre kriterierna: brukskriteriet, övergivandekriteriet och ålderskriteriet, vilka tillsammans avgör den antikvariska statusen enligt Kulturmiljölagen (KML).

Huvuddelen av objekten har den antikvariska bedömningen fornlämning och övrig kulturhistorisk lämning. Boplatslägen, har som tidigare nämnts, ”inväntar bedömning” som antikvarisk status. Bedömning görs vid en arkeologisk utredning etapp 2. På sju platser gjordes ingen antikvarisk bedömning. Främsta orsaken till det är att det rör sig om gränsrösen i befintlig administrativ gräns. Denna kategori ingår inte i bedömningen då lämningstyperna anses aktiva. Valet har ändå gjorts att ta med rösena som objekt, orsaken är det är värdefullt att känna till dem då de är tydliga markeringar i skogen, väl synliga.

Figur 9. Gränsmärket objekt 1, L2020:7595.

Objekt 1, gränsmärke L2020:7595

Ovalt, 1×0,5 meter stort och 0,2 meter högt. Kantkedja av natursten 0,3–0,35 meter stora. Ofylld i mitten. Placerad direkt på hällberg. Övermossad.
Röset markerar en fastighetsgräns som återfinns på en ägomätning från år 1715 (LMS A78-8:1). Fastighetsgränsen är inte aktiv idag men återfinns på ekonomiska kartan från år 1952 (RAK J133-11i5i65).

- *Antikvarisk status: övrig kulturhistorisk lämning*
- *Avgränsning: avgränsad*
- *Skador: något omplockad i sydväst*

Objekt 2, gränsmärke L2020:7598

Ovalt, 1×0,5 meter stort och 0,2 meter högt. Kantkedja av natursten 0,3–0,35 meter stora. Ofylld i mitten. Placerad direkt på hällberg. Övermossad.

Röset markerar en gräns som inte är aktiv idag och som heller inte kan återfinnas i det historiska kartmaterialet.

- *Antikvarisk status: övrig kulturhistorisk lämning*
- *Avgränsning: avgränsad*
- *Skador: inga*

Figur 10. Boplatsläget objekt 3 sett från norr.

Objekt 3, boplatsläge

Boplatsläge, stenålder, 150×100 meter, på en förhållandevis stenfri platå och svag östsluttning, cirka 40–45 meter över havet. Sluttningen vänder sig mot en lägre liggande våtmark i öster vilken under senmesolitikum utgjorde ett hav och som under tidigneolitikum, i och med landhöjningen, kom att bilda en skyddad vik (se figur 20). Undergrunden utgörs av berg med fickor och större sammanhängde partier av sandig morän.

- *Antikvarisk status: inväntar bedömning*
- *Avgränsning: avgränsas av utdikad våtmark i öster och berg i dagen mot väster och nordväst.*
- *Skador: inga*

Objekt 4, hägnadssystem L2013:7817, (RAÄ-nr Rimbo 266)

Hägnadssystem bestående av två stensträngar med 10 meters mellanrum. Den norra är 17 meter lång (NNÖ–SSV) och ansluter till ett större block. Söder därom finns ytterligare en stensträng, 5 meter lång (NNV–SSÖ) som i söder ansluter mot en stående sten. Båda stensträngarna består av block, 1x1 meter stora varav ett antal sannolikt är naturligt deponerade av inlandsisen (KMR). Hägnadssystemet hittades vid en arkeologisk utredning år 2014 (Stjärna 2014). Fornlämningskategorin hägnadssystem i form av stensträngar är underrepresenterad inom större landskapsutsnitt kring Rimbo, den här lämningen är ensam i sitt slag. Stensträngar brukar vanligen ingå större sammanhängande system. I området kring stensträngen har dessutom en del mark-och byggnadsarbeten gjorts vilket gör att lämningens antikvariska status bör utredas närmare.

- *Antikvarisk status: fornlämning*
- *Avgränsning: avgränsad*
- *Skador: möjligen har de båda stensträngarna utgjort en stensträng och öppningen är gjord i modern tid.*

Objekt 5, boplatsläge

Boplatsläge, 50×50 meter, på en stenfri platå, cirka 35 meter över havet. Platsen vänder sig mot en lägre liggande våtmark i öster som idag är utdikad. Undergrunden utgörs av sandig morän.

- *Antikvarisk status: inväntar bedömning*
- *Avgränsning: ej avgränsad*
- *Skador: inga*

Objekt 6, vägmärke L2015:1287 (RAÄ-nr Rimbo 15:1)

Milstolpe, kalksten, 1,35 meter hög, 0,50 meter bred vid basen, 0,20 meter tjock. Avsmalnande uppåt, rundad upptill. Inskrift på den mot vägen vända sidan (V): ½ UPREST AF SJUHUNDRA HÄRAD, Postament av sten, kallmurat, 1,3×1,3 meter och 0,5 meter hög (KMR).

- *Antikvarisk status: fornlämning*
- *Avgränsning: avgränsad*
- *Skador: inga*

Objekt 7, lägenhetsbebyggelse L2020:1951

Backstuga, Plats för, på storskifteskarta från år 1776. Kunde ej återfinnas i terrängen (LMA A78-32-1).

- *Antikvarisk status: ingen antikvarisk bedömning*
- *Avgränsning: –*
- *Skador: lämningen kunde inte återfinnas i fält då den förmodligen försvunnit i samband med renoveringarna av obj 6, L2015:1287. Platsen har fyllts upp med bärmaterial i form av kantiga och grova stenar.*

Objekt 8, boplatsläge

Boplatsläge, järnålder, 250×75–100 meter, på södervänd förhöjning i åkermark. Läget ligger under yngre järnålder på en udde invid en skyddad vik, cirka 20 meter över havet med högre partier mot väster. Omkring 500 meter norr om objekt 8 återfinns de båda gravfälten L2015:1407 och L2015:986 vilka sannolikt utgjort ett och samma gravfält under yngre järnåldern.

- *Antikvarisk status: inväntar bedömning*
- *Avgränsning: –*
- *Skador: –*

Figur 11. En av de svårbedömda stensättningarna som kan utgöra en grav eller ett röjningsröse.

Objekt 9, stensättning L2015:1891 (RAÄ-nr Rimbo 14:1), röjningsrösen L2021:1112 och möjligt gravfält

Objektet består av den sedan tidigare kända stensättningen L2015:1891, omkring fem röjningsrösen samt ett antal lämningar mellan stensättningen och röjningsrösena som inte okulärt går att bedöma huruvida det rör sig om röjningsrösen eller ytterligare gravar. Stensättningen L2015:1891 är rund, 10 meter i diameter och 0,5 meter hög. Belägen i krönläge på ett impediment i åkermark. Idag är stensättningen kraftigt övertorvad men vid tidigare inventering har fyllningen varit synlig och består av sten i storleken 0,3–0,5 meter och en kantkedja bestående av 0,2–0,4 meter stora stenar. I den sydöstra delen av impedimentet finns cirka 5 röjningsrösen i olika storlekar och formationer. Tre stycken är runda, 3–4 meter i diameter och 0,4 meter höga av sten i storleken 0,3–0,5 meter. En är rektangulära, ca 5×3 meter och 0,3 meter hög av sten i storleken 0,3–0,5 meter. En är närmast triangulär, cirka 4 meter i baserna och 0,3 meter hög av sten i storleken 0,3–0,4 m. Denna del av impedimentet ligger lägre och här finns även sten som är upprullad från åkern till impedimentsmarken. Mellan stensättningen L2015:1891 och röjningsrösena, på lite högre höjder än de tydliga odlingsrösena, finns mellan 5–10 förhöjningar och rösen/stensättningar som kan utgöra röjningsrösen eller ytterligare gravar. De synliga av dessa rösen/stensättningar är runda, 3–4 meter i diameter och 0,3 meter höga, med en fyllning av sten i storleken 0,2–0,3 meter. Tre av dessa har dessutom kantkedja av sten i storleken 0,2–0,4 meter. Det går heller inte att utesluta att det under röjningsrösen kan finns ytterligare gravar.

- *Antikvarisk status: stensättningen L2015:1891 utgör fornlämning, röjningsrösena L2021:1112 utgör övrig kulturhistorisk lämning och resterande lämningar utgör möjlig fornlämning.*
- *Avgränsning: avgränsat av impedimentets storlek.*
- *Skador: stensättningen L2015:1891 var delvis omplockad vid förstagångsinventeringen. Detta var ej synligt idag på grund av övertorvning.*

Objekt 10, boplatsläge

Boplatsläge, cirka 200×175 meter, på söder- till västvänd förhöjning i åkermark, väster om objekt 9 (L2015:1891), på en höjd av 18–21 meter över havet. Undergrunden består av postglacial lera till sandig morän. Läget återfinns söder om den vik eller lagun som bland annat omtalas i objekt 8 (se figur 5).

- *Antikvarisk status: inväntar bedömning*
- *Avgränsning: avgränsas av impediment i väster*
- *Skador: –*

Objekt 11, boplatsläge

Boplatsläge, stenålder, 180×75 meter, på en stenfri södervänd udde, cirka 55 meter över havet. Undergrunden består av sandig morän. På 3000-talet f. Kr. var platsen belägen på en mindre ö i ett landskap som påminner om dagens innerskärgård (se figur 21).

- *Antikvarisk status: inväntar bedömning*
- *Avgränsning: ej avgränsad*
- *Skador: inga*

Objekt 12, stensättning L2015:797 (RAÄ-nr Rimbo 170:1)

Stensättning, rund, 5 meter i diameter och 0,1–0,2 meter hög. I ytan talrika 0,3–0,5 meter stora stenar. I söder och väster antydan till kantkedja, av 0,5 meter stora stenar. I krönläge. Idag övertäckt med en större rishög från skogsröjning.

- *Antikvarisk status: fornlämning*
- *Avgränsning: avgränsad*
- *Skador: övertäckt med ris och små stammar från skogsröjning.*

Objekt 13, boplatsläge

Boplatsläge, 250×100 meter, på en förhållandevis stenfri, svag södersluttning, (se figur 22). Undergrund av sandig morän.

- *Antikvarisk status: inväntar bedömning*
- *Avgränsning: ej avgränsad*
- *Skador: inga*

Objekt 14, boplatsläge

Boplatsläge, cirka 150×60–75 meter, i en västvänd sluttning ner mot en våtmark, som utgör den utdikade sjön Axen. Läget ligger i den innersta delen av en vik som på 500-talet e. Kr. var förbunden med havet (se figur 5). Undergrunden består av postglacial lera.

- *Antikvarisk status: inväntar bedömning*
- *Avgränsning: ej avgränsad*
- *Skador: inga*

Objekt 15, hällristning L2015:1283 (RAÄ-nr Rimbo 220:1)

Älvkvarnsförekomst på ett 2,9×2,4 meter stort och 1,8 meter högt block. 2 älvkvarnar, 6–7 cm och 1–1,7 cm djupa. Älvkvarnarna är belägna på blockets överdel som är förhållandevis plant. Intill älvkvarnarna är några fördjupningar, möjligen bottnar till vittrade älvkvarnar.

- *Antikvarisk status: fornlämning*
- *Avgränsning: avgränsade till blockets ovansida.*
- *Skador: möjliga vittringsskador*

Objekt 16, fossil åker i form av röjningsröseområde L2020:9325

Röjningsröseområde, cirka 54×48 meter i östvästlig riktning. Bestående av ett tiotal rösen av äldre och yngre karaktär. De äldre rösena är små, runda till ovala i storleken 1–1,3 meter och 0,2–0,3 meter höga av sten i storleken 0,2–0,3 meter. Rösena ligger med endast ett fåtal meter mellan sig. Samtliga är lagda kring större markfasta block som varierar i storlek mellan 0,5–1,0 meter stora. Dessa rösen verkar ”avspegla ett extensivt bruk med lätta handredskap, särskilt hackor, eftersom man sällan ser typiska åkerformer som terrasskanter eller parcellindelningar (Gren 1991:46). På grund av deras karaktär som så tydligt skiljer sig från övriga röjningsrösen i området förefaller rösena vara tillkomna i äldre tid och påminner om de så kallade hackerören, vilka återfinns i Småland och Götalandskapen. Rösena får därmed den antikvariska statusen fornlämning.

Inom ytan finns två större rösen vilka bedöms vara yngre än rösena ovan. Det ena röset är rektangulärt, 6×4 meter och 0,3–0,4 meter högt och det andra är triangulärt och upplagt mot en stenmur i väster vilken avgränsar ytan mot väster. Det triangulära röset är 10 meter i baserna och 0,3–0,4 meter högt. Stenarna i dessa odlingsrösen är större, 0,35–0,5 meter stora. Samtliga odlingsrösen är övertorvade; de äldre är dessutom delvis övermossade.

Stenmuren är 13 meter lång, 0,4 meter bred och 0,4 meter hög (N–S).

De historiska flygfotona (eniro.se) visar att ytan på 1950-talet var en del av ett betydligt öppnar landskap som kan ha nyttjats som hagmarker till skillnad mot den skogsmark som finns på platsen idag. Odlingsrösena finns avbildade på en storskifteskarta över Söderby från år 1776 (akt A78:32–1). Det skulle kunna röra sig om de yngre större rösena som är avbildade och att ytan genomgått två tidsmässigt skilda röjningsfaser kopplade till olika brukningsmetoder eller landskapsutnyttjande.

- *Antikvarisk status: äldre röjningsrösen, fornlämning; yngre röjningsrösen samt stenmur, övrigt kulturhistorisk lämning*
- *Avgränsning: avgränsad mot söder av dike och öster av stenmur. Ej avgränsad mot norr och väster.*
- *Skador: inga*

Objekt 17, boplatsläge

Boplatsläge, järnålder, 200×125 meter i en svag östsluttning. Öster om den eventuella boplatsen gick en havsvik in på 500-talet e. Kr. (se figur 5). Boplatsläget är taget utifrån närheten till objekt 18, stensättningarna L2015:921, L2015:920 och L2015:1476 (Rimbo 221:1–3) och utgör en fortsättning på objekt 5 i Ramström 2018. Undergrunden utgörs av glacial lera.

- *Antikvarisk status: inväntar bedömning*
- *Avgränsning: avgränsad mot öster av terrängen.*
- *Skador: öppna diken förekommer inom ytan.*

Figur 12. Utsikt från objekt 18 ner mot älvkvarnsförekomsten, objekt 15. Foto från öster.

Objekt 18, stensättningar L2015:921, L2015:920 och L2015:1476 (RAÄ-nr Rimbo 221:1–3), röse L2015:1890 (RAÄ-nr Rimbo 13:1) samt boplatsläge

Boplatsläge/aktivitetsområde, 200×175 meter i öst-västlig riktning, som inkluderar sedan tidigare kända stensättningarna, , L2015:921, L2015:920 och L2015:1476 (RAÄ-nr Rimbo 221:1–3), samt röset L2015:1890 (RAÄ-nr Rimbo 13:1).

Objektet är beläget på en förhöjning och svag sydsluttning ner mot en skyddad vik som funnits i väster under förhistorisk tid (se figur 22). Mellan röset och stensättningarna finns en djupare svacka vilken varit uppodlad i närtid men nu ligger i träda. Svackan kan i äldre tid ha utgjort en sankmark. Röset L2015:1890 är beläget på högsta punkten i omgivande landskap. De kända lämningarna kan utifrån höjdkurvorna misstänkas vara från bronsålder. Platsen utgör ett bra boplatsläge från tiden men påminner också om den miljö som fanns vid kultplatsen Nibble utanför Enköping (Artursson, Karlenby och Larsson 2011) vilket förstärks av närheten till älvkvarnarna på objekt 15 (L2015:1283). Inom ytan finns ytterligare stensamlingar som kan utgöra gravar. Delar av objektet återfinns som objekt 6 i Ramström 2018.

- *Antikvarisk status: stensättningar och röse – fornlämning; boplatsläge inväntar bedömning*
- *Avgränsning: avgränsad mot väster av terrängen, i övrigt ej avgränsad*
- *Skador: platsen är avverkad vilket givit djupa hjulspår i terrängen.*

Objekt 19, järnväg/banvall L2020:10656

Banvallen efter den smalspåriga järnvägen Stockholm – Rimbo vilken öppnades för allmän trafik i december 1885 (LMA 01-jvg-xi:1). Så sent som år 1980 lades sträckan Kårsta-Rimbo ned och järnvägen revs upp år 1982 (sv. wikipedia.org).

- *Antikvarisk status: övrig kulturhistorisk lämning*
- *Avgränsning: avgränsad*
- *Skador: inga inom utredningsområdet*

Objekt 20, röjningsröse L2020:9327

Ensamliggande röjningsröse, oregelbundet, 3×1,5 meter stort och 0,3 meter högt av sten i storleken 0,2–0,3 meter.

- *Antikvarisk status: övrig kulturhistorisk lämning*
- *Avgränsning: avgränsad*
- *Skador: inga*

Objekt 21, lägenhetsbebyggelse och odlingsröse L2015:2480 (RAÄ-nr Rö 66:1)

Lämningen var registrerad i KMR som en stensättningsliknande lämning men har i och med denna fältinventering ändrats till en lägenhetsbebyggelse i form av en backstuga/jordkula med vidhängande odlingsröse.

Lägenhetsbebyggelsen utgörs av en backstuga/jordkula som är inbyggd i en södersluttning med ingången mot söder och den väg som beskrivs i objekt 22. Lämningen är rektangulär, cirka 4×3 meter stor och 0,5 meter hög. Delvis synlig finns en stensyll 0,2–0,5 meter hög av sten som är 0,3–0,4 meter stor. De delar som inte har synliga syllstenar har en vall i samma höjd som syllen. I norr finns ett 1×1 meter stort och 0,5 meter högt spisfundament. Lämningen går inte att spåra i det historiska kartmaterialet och kan därmed inte dateras.

Cirka 10 meter nordnordost om backstugan finns ett ensamt röjningsröse. Röset är oregelbundet runt, cirka 4×3,5 meter stort och 0,3 meter högt av sten i storleken 0,4–0,5 meter.

- *Antikvarisk status: backstugan/jordkulan – möjlig fornlämning röjningsröset – övrig kulturhistorisk lämning*
- *Avgränsning: enskilda lämningar är avgränsade enligt ovan, men ej helheten.*
- *Skador: inga*

Objekt 22, lägenhetsbebyggelse Kråkhättan husgrund historisk tid L2021:1113, röjningsröse L2021:488, färdväg L2021:489

Kråkhättan är ett av de äldsta bevarade torpen i Rö socken och har under historisk tid legat på Tickstas ägor (rosocken.se). Idag finns på platsen ett stående boningshus som ligger i nordsydlig riktning. Det historiska kartmaterialet visar en något annorlunda bebyggelsestruktur inom ägan mot den som finns på platsen idag. En ägomätning över Ticksta från år 1750 (LSM A83-21:1) visar ett boningshus som dels har en annan riktning än dagens, dels har en något annan placering. Placeringen förhåller sig inte till dagens väg, öster om bebyggelsen, vilken inte fanns på 1750-talet, utan till en vägsträckning som leder från Kråkhättan över torpet Hallboda (se objekt 21) och vidare mot de centrala delarna av Rö socken samt kyrkan. Öster om boningshuset återfinns på 1750-talet ytterligare byggnader vilka tolkas som ekonomibyggnader. I den historiska kartan från år 1750 uttrycks att det rör sig om ett dagsverkstorp och att torparen gör två dagsverken i veckan på sätesgården Ticksta. Det går inte med säkerhet att säga att den husgrund som finns på platsen (L2021:1113) härrör från någon av byggnaderna på 1750 års karta.

Genom åren har placeringen av byggnader inom tomten varierat, men själva grundstrukturen har varit intakt, det vill säga att ekonomibyggnaderna i det historiska kartmaterialet alltid har återfunnits öster om boningshuset.

Den äldre väg som omtalas ovan återfinns och nyttjas i någon form från 1750-talet och fram till 1950-talet, då den återfinns på ekonomiska kartan som en bredare stig (RAK J133-11i4j54). Vid fältinventeringen kunde vägen fortfarande skönjas i terrängen trots träd och sly på platsen. Söder om vägen, mot den västra åkerkanten finns ett odlingsröse som är rektangulärt, 4×3 meter stort och 0,3 meter högt av sten i storleken 0,3–0,5 meter, i söder finns ett block 1,5×1,5 meter stort. Röset är övermossat.

Objektet har tagits med trots att det står en befintlig och bebodd byggnad på platsen då det historiska kartmaterialet visar en annan bebyggelsestruktur och sammansättning än den man kan se idag. Då växtligheten var riklig vid inventeringstillfället går det inte att utesluta att det kan finns husgrunder eller förhöjningar efter hus på platsen som skulle kunna utgöra fornlämning. Kråkhättan kan spåras till den äldsta husförhörslängden för Rö socken, vilken härrör från år 1749 (SE/SSA/1555/1A I/1). Då torpet är ett dagsverkstorp under sätesgården Ticksta är det inte möjligt att följa det i mantalslängderna för att spåra torpets äldre historia.

- *Antikvarisk status:*
  husgrund historisk tid – möjlig fornlämning
  vägen – övrig kulturhistorisk lämning
  röjningsröse – övrig kulturhistorisk lämning
- *Avgränsning: tomt för lägenhetsbebyggelse – ej avgränsad*
  väg och röjningsröse – avgränsade
- *Skador: inga synliga*

Objekt 23, hägnad L2020:9328

Hägnad i form av en 92 meter lång stenmur i nordsydlig riktning, 1 meter bred och 0,7 meter hög. Muren är byggd i skalmursteknik med upp till tre varv av stöttande natursten i storleken 0,3–0,5 med mindre sten 0,1–0,2 meter stora mellan stödmurarna. Cirka 15 meter från norr finns en 3 meter bred öppning i muren. Muren skiljer Kråkhättans inägomark med åker och äng mot utmarken bestående av tät skog.

- *Antikvarisk status: övrig kulturhistorisk lämning*
- *Avgränsning: avgränsad*
- *Skador: inga*

Objekt 24, boplatsläge

Boplatsläge, stenålder, 80×50 meter, på en förhållandevis stenfri, södervänd udde, cirka 38 meter över havet (se figur 21). Undergrund av sandig morän.

- *Antikvarisk status: inväntar bedömning*
- *Avgränsning: ej avgränsad*
- *Skador: inga*

Figur 13. Boplatsläget objekt 25 med bergsryggen. Foto från öster.

Objekt 25, boplatsläge

Boplatsläge, stenålder, 150×125 meter, på en stenfri yta i syd- till östsluttning med en liten bergsrygg i väster cirka 45 meter över havet (se figur 21). Undergrund av sandigt grus.

- *Antikvarisk status: inväntar bedömning*
- *Avgränsning: ej avgränsad*
- *Skador: inga*

Objekt 26, boplatsläge

Boplatsläge, stenålder, 75×75 meter, på en stenfri södervänd platå mot en havsvik, cirka 40 meter över havet med en undergrund av sandigt grus (se figur 21).

- *Antikvarisk status: inväntar bedömning*
- *Avgränsning: ej avgränsad*
- *Skador: inga*

Objekt 27, boplatsläge

Boplatsläge, stenålder, 100×75 meter, ostsydostläge på en stenfri platå mot en havsvik, cirka 40 meter över havet med en undergrund av sandigt grus (se figur 21).

- *Antikvarisk status: inväntar bedömning*
- *Avgränsning: ej avgränsad*
- *Skador: inga*

Objekt 28, stensättning L2015:2920 (RAÄ-nr Rö 75:1)

Stensättning i krönläge, rest av, rund, 8 meter i diameter och 0,3–0,5 meter hög. Övertorvad med i ytan 0,2–0,6 meter stora stenar Ställvis bevarad kantkedja i nord, nordväst, väst och sydväst, 0,3–05 meter hög av 0,6–1,2 meter stora stenar. Äldre historiska foton (eniro.se) visar att stensättningen tidigare haft en jordmantel, vilken saknas idag.

- *Antikvarisk status: fornlämning*
- *Avgränsning: avgränsad*
- *Skador: överbyggnaden i form av jordmanteln saknas. Stenar i lämningen är omflyttade och kantkedjan i öster saknas.*

Objekt 29, hägnad L2020:9331

Hägnad i form av två stenmurar vilka tillsammans, på 1750-talet hägnade torpet Denans åkermark från två ängar hörande till Eke och Söderby (LSA A83-21:1). I den norra delen av muren finns en öppning som leder ut mot Denans äng och vidare mot Rilanda och Skederid socken.

Den norra muren är 29 meter lång, 0,5 meter bred och 0,5–0,6 meter hög. Byggd i skalmursteknik av sten i storleken 0,2–0,5 meter, fylld med mindre sten i storleken 0,1–0,3 meter. I norr finns ett flertal handkvarnar och slipstenar på toppen av muren.

Handkvarnar finns belagda i svensk folktro och förknippas bland annat med vättar. ” Vättarna höll sig mest dolda för människorna. På vissa gårdar så var det endast till julen som man fick se dem, och då bara om de hade något viktigt skäl att visa sig. Ett vanligt motiv är att vättarna kommer upp för att få be att hålla bröllop under en handkvarn, eller ibland till och med på julbordet. De kommer två och två som vid en vanlig brudprocession, och allt är högtidligt och vackert. Ibland händer något heltokigt, kanske någon av vättarna trillar ner i en mjölkbytta. Då kan det vara någon människa som inte förmår hålla sig för skratt, och genast försvinner synen.” (Vestlund 1997:18)

Den södra muren är 114 meter lång, 0,5 meter bred och 0,5–0,6 meter hög, byggd i skalmursteknik av 0,4–0,6 meter stora stenar. Muren är fylld med mindre stenar i storleken 0,1–0,3 meter.

- *Antikvarisk status: övrig kulturhistorisk lämning*
- *Avgränsning: avgränsad*
- *Skador: inga*

Objekt 30, lägenhetsbebyggelse, Lilla Denan

På platsen för bebyggelsen återfinns idag en jordkällare, rektangulär, 6×4 meter i nord-sydlig riktning och 0,5 meter hög. Ingången återfinns i söder. Belägen strax sydsydväst om torpet Denan invid den ursprungliga äldre vägen till fastigheten (LSA A83-21:1). Jordkällaren är renoverad och dess ålder går ej att utröna.

Lilla Denan återfinns i den äldsta husförhörslängden för Rö socken från år 1749 men uppträder i längderna först år 1761, vilket gör att man kan anta att torpet eller backstugan uppförs vid den här tiden eller strax innan (SE/SSA/1555/1A I/1).

- *Antikvarisk status: ingen antikvarisk bedömning*
- *Avgränsning: ej avgränsad*
- *Skador: jordkällaren är delvis renoverad och ombyggd*

Objekt 31 boplatsläge

Boplatsläge, stenålder, 175×50–75 meter i öst-västlig riktning, på en stenfri södervänd platå mot vatten eller igenväxande våtmark i söder (se figur 21). Platsen avgränsas mot norr av ett storblockigt moränsläpp från inlandsisen.

- *Antikvarisk status: inväntar bedömning*
- *Avgränsning: ej avgränsad*
- *Skador: inga*

Objekt 32 och 33, gravfält L2015:2206 (RAÄ-nr Rö 74:1), stensättningarna L2015:2917, L2015:2354, L2015:3028 (RAÄ-nr Rö 64:1–3), hägnad L2015:3029 (RAÄ-nr Rö 64:4), plats för torpet Eke torp L2021:1114 och möjligt boplatsläge

Objekt 32, gravfältet L2015:2206, utgörs av ett bortschaktat gravfält. Enligt inventeringen som utfördes 1968 av Gerhard Winberg innehöll fornlämningen ca 60 synliga gravar. 55 av dessa syntes som flacka runda stensättningar, 4–7 meter i diameter och med tydliga kantkedjor och stenfyllningar. Även fem tresidingar förekom som mätte 5–9 meter i sida, ibland försedda med hörnstenar (Elfstrand 1981:9). Att gravfältet skulle ha varit intakt vid fornminnesinventeringen år 1968 förfaller mindre troligt då Björn Ambrosiani, enligt ett brev till Vitterhetsakademin, redan i oktober 1960 besöker platsen och då konstaterar att gravfältet ska innehålla ett 60-tal gravar men att $^{2}/_{3}$ av dessa har avbanats och delvis borttagits (ATA). Enda förklaringen till detta är att det är en felskrivning i Elfstrands rapport och att det korrekta är att inventeringen skedde år 1958.

Bengt Elfstrand besöker gravfältet år 1971 för en efterundersökning och ”… konstaterar att hela fornlämningsområdet banats av. Grustagskanten gick in ca 100 m från fornlämningens västra begräsning. Avbaningen hade utförts till ett djup av 0,3 m. I den öppna åsytan inom gravfältsområdet kunde inga lämningar efter gravgömmor eller konstruktioner spåras. Det avbanade området kantades av upp till tre meter höga dumpmassor” (Elfstrand 1981:9).

Vid den nu aktuella fältinventeringen kunde konstateras att det var mycket svårt att förstå vad som försiggått på platsen. Ytor belägna öster om själva täktgropen föreföll till delar vara avbanade, vilket stämmer med Elfstrands iakttagelser, men det fanns också ytor både i söder och öster som inte verkade vara avbanade. Inom de ytor som inte föreföll påverkade fanns en handfull flacka förhöjningar som skulle kunna utgöra bevarade gravar men platsen är så påverkad av aktiviteterna vid grustäkten att det inte går att avgöra om det finns lämningar kvar som är synliga. Det kan hypotetiskt

också finns lämningar som inte är synliga ovan mark, till exempel inre gravskick såsom brandlager, bengropar och så vidare. I dokumentationen kring platsen som finns bevarad i ATA, går att utläsa att det varit dispyter och oegentligheter på platsen och hur tillgänglig den varit vid antikvariska besök och efterundersökningar går inte att uttala sig om.

Platsen kompliceras ytterligare av objekt 33 vilket ligger strax öster om objekt 32 och består av en handfull stensättningar, en hägnad och ett möjligt boplatsläge i åkermarken öster om, och något lägre liggande, än stensättningarna och hägnaden. I det historiska kartmaterialet, delning av skog år 1753, finns inom objekt 33 även ett torp, Eke torp, hörande till fastigheten Eke (LSA A83-6-2). Torpet har legat i den nordöstra delen av objektet. Inga grunder var synliga vid inventeringen, beaktas bör dock att det var kraftig växtligheten vid inventeringstillfället.

Bengt Elfstrand genomförde här en arkeologisk undersökning år 1974 av en av stensättningarna för en utvidgning av grustäkten, vilken inte förefallit ha genomförts. Den undersökta stensättningen var vällagd med en tydlig kantkedja; den saknade dock både fynd och brända ben. Vid undersökningstillfället "… upptäcktes tre svaga förhöjningar, ca 4–6 m stora, som framträdde på rad i en nordnordvästlig linje från den undersökta stensättning" (Elfstrand 1981:5), det vill säga L2015:2917, L2015:2354 och L2015:3038. "Strax öster om de nyupptäckta fornlämningarna syns en 14 meter lång och 1–2 meter bred stensträng som gick i samma väderstreck som stensättningsraden" (Elfstrand 1981:5), det vill säga L2015:3029.

I resultatdelen till rapporten skriver Elfstrand att den undersökta "… stensättningens utseende avviker från de låga anläggningstyperna strax intill. Dessa kan med andra ord inte efter utseendet bindas till varandra kronologiskt. De låga stensättningarna har förmodligen ett större samband med gravfält 74" (Elfstrand 1981:5). Efter fältinventeringen för detta projekt görs två olika, fullt möjliga bedömningar av den utgrävda anläggningen. Den första bedömningen är samma som Elfstrands: det är fullt möjligt att stensättningarna inom objekt 33 rumsligt hör ihop med gravfältet L2015:2206 (RAÄ-nr Rö 74) och att det mellan grusgropen och stensättningarna kan finnas ytterligare låga flacka gravar. Den andra bedömningen är att Elfstrand inte haft tillgång till det historiska kartmaterialet och därmed inte känt till att det legat ett torp strax norr om den grävda anläggningen. Hägnaden skulle därmed kunna höra till torpbebyggelsen och stensättningarna utgöra röjningsrösen (se figur 8).

Hela ytan för objekt 33 är dessutom ett utmärkt förhistoriskt boplatsläge.

- *Antikvarisk status: gravfältet har ingen antikvarisk bedömning, stensättningarna och hägnaden utgör fornlämning, torpet Eke har ingen antikvarisk bedömning och boplatsläget inväntar antikvarisk bedömning.*
- *Avgränsning: ej avgränsad*
- *Skador: hela gravfältet, objekt 32, är med stor sannolikhet bortschaktat. För objekt 33 gäller att för hela eller delar av ytan kan det övre markskiktet vara avbanat.*

Objekt 34, gravfält L2020:9385, lägenhetsbebyggelse och fossil åkermark L2020:9384

Består av en komplex fornlämningsmiljö som innehåller ovanstående element och där det kan vara svårt att avgöra vad som utgör rösen och gravar, framförallt i mittensektionen där det finns ytterligare lämningar av grav- och röjningsrösekaraktär.

Gravfältet består av åtminstone sex synliga stensättningar, fem runda och en kvadratisk, men det kan röra sig om betydligt fler. De runda stensättningarna är oregelbundna till runda, välvda, cirka 4–5 meter i diameter och 0,3 meter höga av stenar i storleken 0,3–0,5 meter. Alla utom en har kantkedja eller antydan till kantkedja av 0,4–0,5 meter stora stenar. Fyra är anlagda invid block som är mellan 1,2–1,5 meter stora. Den kvadratiska stensättningen är 5×5 meter stor och 0,5 meter hög, välvd, med fyllning av 0,3–0,5 meter stora stenar.

I den södra delen av objektet återfinns en intakt lägenhetsbebyggelse med vidhängande fossil åker som inkluderar röjda åkrar, röjningsrösen och handgrävda åkerdiken.

Huslämningen är 12×6 meter stor i nordsydlig riktning och 0,2–0,3 meter hög. Bevarade syllstenar är synliga i norr, söder och väster, stenarna är 0,3–0,4 meter stora. I nordvästra hörnet finns ett spisfundament, kvadratiskt 2×2 meter stort och 0,4 meter högt. På grunden finns diverse lös sten som flyttats dit vid anläggandet av en körväg för timmer som går rakt över grunden. Övermossad och övertorvad. Huslämningen återfinns inte i något historiskt kartmaterial.

Odlingsrösena återfinns i åkrarnas kanter eller där marken av olika anledningar inte kunna brukas. Det rör sig om minst åtta rösen som är runda till rektangulära. De runda är 5–6 meter stora och 0,4–0,5 meter höga bestående av sten i storleken 0,3–0,5 meter stora. Det rektangulära röset är 12×4 meter i öst-västlig riktning och 0,4 meter högt, bestående av sten i storleken 0,2–0,5 meter. I det historiska kartmaterialet förefaller åkrarna tas upp mellan åren 1799 och 1858 (akterna A90-19:1 och A 90–12:2) och de brukas in på 1950-talet enligt historiska flygfotot (eniro.se).

I söder finns en stenmur, cirka 20 meter lång och 0,3–0,4 meter hög, endast murens nedre skift är bevarat. Muren hänger samman en bebyggelse som varit belägen vid den ängslada som finns där idag och som återfinns på storskifteskartan från år 1799 (akt A90-19:1).

I det historiska kartmaterialet, som ligger till grund för det rektifierade historiska kartöverläget som inkluderar storskifteskartan från år 1799 och laga skifteskartan år 1858 (se figur 14) (akterna A90-19:1 och A90-12:2) kan man se att husgrunden hamnar på en yta mellan två åkrar år 1858, men någon hussymbol finns ej. Analogt med resonemanget ovan finns tre olika scenarier för husgrunden. Det ena är att huset byggs mellan åren 1799 och

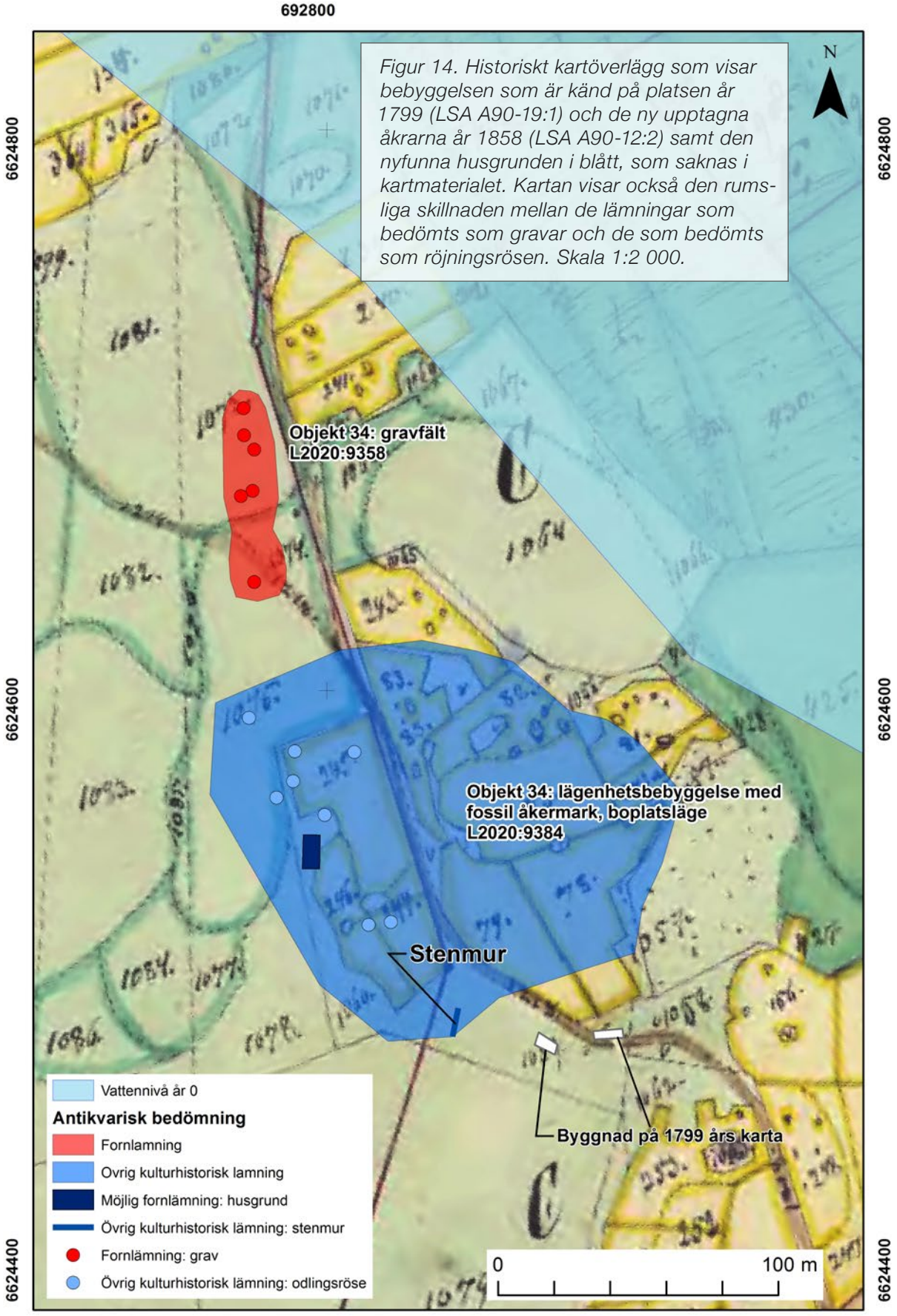

Figur 14. Historiskt kartöverlägg som visar bebyggelsen som är känd på platsen år 1799 (LSA A90-19:1) och de ny upptagna åkrarna år 1858 (LSA A90-12:2) samt den nyfunna husgrunden i blått, som saknas i kartmaterialet. Kartan visar också den rumsliga skillnaden mellan de lämningar som bedömts som gravar och de som bedömts som röjningsrösen. Skala 1:2 000.

1857, samtidigt som åkrarna tas upp. Det andra är att 1799 års bebyggelse flyttar till en ny bebyggelseyta och att enheten försvinner före år 1858. Det tredje alternativet är att det rör sig om en enhet som är försvunnen före år 1799 och vars igenlagda åkermark tas upp och brukas igen mellan åren 1799 och 1858.

- *Antikvarisk status: gravfältet utgör fornlämning, odlingsrösena utgör övrig kulturhistorisk lämning och husgrunden utgör möjlig fornlämning då det inte med säkerhet går att avgöra om den är äldre än år 1850.*
- *Avgränsning: ej avgränsad*
- *Skador: körskador i samband med anläggandet av timmerväg.*

Objekt 35, färdväg L2020:10662

Resterna efter gamla Norrtäljevägen, 625 meter lång (NO–SV) och 2–3 meter bred (LSA akt A90-19:1).

- *Antikvarisk status: övrig kulturhistorisk lämning*
- *Avgränsning: avgränsad*
- *Skador: inga*

Objekt 36, boplatsläge

Södervänt boplatsläge, cirka 220×120 meter i öst-västlig riktning, på en södervänd udde mot den idag utdikade Gullungesjön, cirka 15–20 meter över havet med en undergrund av sandig morän.

- *Antikvarisk status: inväntar bedömning*
- *Avgränsning: ej avgränsad*
- *Skador: inga*

Objekt 37, boplatsläge

Boplatsläge i västvänd sluttning ner mot den idag utdikade Gullungesjön, cirka 175×125 meter i öst-västlig riktning, cirka 20–25 meter över havet med en undergrund av glacial lera.

- *Antikvarisk status: inväntar bedömning*
- *Avgränsning: ej avgränsad*
- *Skador: inga*

Objekt 38, boplatsläge

Boplatsläge på en sydvänd platå cirka 20 meter över havet, 50×25 meter stort i öst-västlig riktning.

- *Antikvarisk status: inväntar bedömning*
- *Avgränsning: ej avgränsad*
- *Skador: inga*

Objekt 39, boplatsläge

Boplatsläge på en västvänd platå, cirka 100×50 meter i öst-västlig riktning, omkring 27 meter över havet med en undergrund av glacial lera.

- *Antikvarisk status: inväntar bedömning*
- *Avgränsning: ej avgränsad*
- *Skador: inga*

Figur 15. Boplatsläge 40 beläget norr om dagens Gullunge.

Objekt 40, boplatsläge

Boplatsläge i södervänd åkermark nordost om gravfältet L2015:2527, cirka 225×125 meter stort i nord-sydlig riktning, med en undergrund av post-glacial lera.

- *Antikvarisk status: inväntar bedömning*
- *Avgränsning: ej avgränsad*
- *Skador: inga*

Objekt 41, boplatsläge

Boplatsläge på en stenfri yta eller platå, 50×50 meter stor, vänd mot en havsvik eller igenväxande våtmark i öster, cirka 40 meter över havet.

- *Antikvarisk status: inväntar bedömning*
- *Avgränsning: ej avgränsad*
- *Skador: inga*

Objekt 42, gravfält L2015:2527 (RAÄ-nr Skederid 54:1)

Endast den absolut nordligaste delen av gravfält ligger inom utredningsområdet. På grund av den täta växtligheten på platsen gick det inte att avgöra om gravfältet sträckte sig in i utredningsområdet. Konstateras kan dock att gränsen för korridoren går cirka 5–7 meter från de nordligaste identifierbara gravarna, vilka utgörs av två högar.

- *Antikvarisk status: fornlämning*
- *Avgränsning: ej avgränsad*
- *Skador: inga*

Objekt 43, boplatsläge

Boplatsläge i en södervänd sluttning ner mot den idag utdikade Gullungesjön, cirka 80×50 meter i öst-västlig riktning, omkring 10–15 meter över havet med en undergrund av glacial lera. Vid plöjning i närheten hittades år 1980 en planka som var 2,9 meter lång och 0,6 meter bred. Plankan lämnades för ^{14}C-datering till Naturhistoriska riksmuseet i Stockholm och fick en datering till 965 ± 75 e. Kr.

- *Antikvarisk status: inväntar bedömning*
- *Avgränsning: ej avgränsad*
- *Skador: inga*

Objekt 44, smideslämning, smedja L2021:1115

Plats för Gullunge bysmedja vilken återfinns på en laga skifteskarta från år 1838 (LSA A90-8:2). På platsen finns ett antal stenar som kan utgöra syllstenar till smedjans grund; över dem har en större hög med sten och bråte lagts vilket gör att det inte går att avgöra om det faktiskt finns en intakt syllgrund därunder.

- *Antikvarisk status: möjlig fornlämning*
- *Avgränsning: ej avgränsad*
- *Skador: belamrad med sten och bråte*

Objekt 45, lägenhetsbebyggelse L2021:1116

Syntes som en förhöjning på en södervänd udde mot lägre liggande åkermark. Bebyggelsen återfinns på en laga skifteskarta från år 1838 (LSA A90-8:2). Växtligheten på platsen gjorde att det inte var möjligt att med säkerhet avgöra om det rörde sig om en husgrund.

- *Antikvarisk status: ingen antikvarisk bedömning, uppgift om*
- *Avgränsning: ej avgränsad*
- *Skador: möjligen delvis borttagen*

Objekt 46, lägenhetsbebyggelse L2021:1117

Bestående av en synlig syllstensrad mot öster, 4 meter lång, av sten i storleken 0,3–0,4 meter. I nordväst fanns vad som tolkades som ett spisröse, 0,3 meter högt, bestående sten 0,3–0,4 meter stora. Spisröset och syllstenarna var övertorvade och delvis övermossade. Lämningen var svår att avgränsa och identifiera på grund av hög och tät växtlighet.

Bebyggelse återfinns i en laga skiftes karta från år 1838 (LSA A90-8:2) och består då av två byggnader.

- *Antikvarisk status: fornlämning*
- *Avgränsning: ej avgränsad*
- *Skador: möjligen delvis borttagen*

Objekt 47, boplatsläge

Boplatsläge, på en stenfri yta eller platå, 60×50 meter stor i nord-sydlig riktning, vänd mot en havsvik eller igenväxande våtmark i öster, cirka 30–40 meter över havet.

- *Antikvarisk status: inväntar bedömning*
- *Avgränsning: ej avgränsad*
- *Skador: inga*

Objekt 48, fyndplats L2016:9212 (RAÄ-nr Skederid 185:1)

Fyndplats för båtyxa. Upphittad och tillvaratagen år 1946 (KMR).

- *Antikvarisk status: övrig kulturhistorisk lämning*
- *Avgränsning: –*
- *Skador: –*

Figur 16. Boplatsläget 49 söder om Gullunge där också myntfyndet som hittades år 1863 gjordes.

Objekt 49, boplatsläge eller medeltida gårdsläge och möjligt depåfynd av mynt

Boplatsläge, cirka 200×75 meter stort i nord-sydlig riktning, på en sydvänd platå och sluttning direkt söder om sista huset i Gullunge by. Inom ytan ska enligt uppgift ett depåfynd bestående av 24 mynt ha gjorts år 1863 vid grävningsarbeten. Fyndet bestod av tre 4 öres silvermynt från åren 1672–81, ett 1 öres silvermynt från år 1673 och 19 stycken $^1/_6$ öre i koppar från åren 1666–79. Mynten inlöstes inte av staten utan återställdes upphittaren (ATA) och registreras därmed ej i KMR i enlighet med Riksantikvarieämbetets rekommendationer (KMR; Lämningstypslistan).

- *Antikvarisk status: inväntar bedömning*
- *Avgränsning: ej avgränsad*
- *Skador: inga*

Objekt 50, boplatsläge

Boplatsläge, 120×80 meter i öst-västlig riktning, på en västvänd platå, cirka 35 meter över havet, som övergår i en svag västsluttning ned mot en igenväxande våtmark ytterligare i väster. Platsen ligger strax öster om gravfältet L2015:2963, objekt 51. Undergrunden på platsen består av sand som i sluttningen övergår i postglacial lera.

- *Antikvarisk status: inväntar bedömning*
- *Avgränsning: ej avgränsad*
- *Skador: inga*

Figur 17. Röset inom gravfält L2015:2963. Observera ljuslyktan som är placerad på röset.

Objekt 51, gravfält L2015:2963 (RAÄ-nr Skederid 52:1)

Gravfält, cirka 110×40 meter i nord-sydlig riktning, bestående av 14 lämningar. De utgörs av 1 röse, 12 runda stensättningar och 1 rektangulär stensättning. Röset är 15 meter i diameter och 0,8 meter högt, av sten i storleken 0,3–0,5 meter. De runda stensättningarna är 4–8 meter i diameter och 0,1–0,2 meter höga, den rektangulära är 7×5×5,5 meter stor och 04 meter hög (KMR).

- *Antikvarisk status: fornlämning*
- *Avgränsning: ej avgränsad*
- *Skador: inga*

Objekt 52, vallanläggning L2016:9539 (RAÄ-nr Skederid 206:1)

230×170 meter (NNÖ–SSV), delvis begränsad av stenvallar i norr, söder och väster. I övrigt begränsad av relativt branta bergssluttningar. Den norra vallen är 40 meter lång, 1–3 meter bred och 0,2–0,5 meter hög bestående av 0,1–0,6 meter stora stenar. Vallen ligger i en svag böj.

Åt väster finns tre parallella vallar 40, 20 och 20 meter långa, 2–5 meter breda, 0,2–0,8 meter höga av sten i storleken 0,2–0,8 meter.

Den södra vallen är 40 meter lång, 1–3 meter bred, 0,2–0,5 meter hög av 0,1–0,6 meter stora stenar.

I nordväst finns en ingång som är två meter bred. Öster om den norra vallens ingång finns är ingångsväg begränsad av två parallella stensträngar, 22–23 meter långa och 1–1,5 meter breda av sten i storleken 0,3–1 meter stora (KMR).

Något mer än halva objektet ligger innanför utredningsområdet, och då den norra delen med vallar och ingångsväg samt delar av de västra vallarna.

- *Antikvarisk status: fornlämning*
- *Avgränsning: avgränsad*
- *Skador: inga*

Objekt 53, boplatsläge

Boplatsläge, 150×50–75 meter i öst-västlig riktning, på en västvänd platå som övergår i en svag västsluttning, cirka 25–35 meter över havet, mot en igenväxande våtmark ytterligare i väster. Platsen ligger strax sydväst om gravfältet L2015:2963, objekt 51. Undergrunden på platsen består av postglacial lera.

- *Antikvarisk status: inväntar bedömning*
- *Avgränsning: ej avgränsad*
- *Skador: inga*

Objekt 54, kemisk industri, tjärgrop L2020:9336

Tjärgropen syns som en i marken ingrävd grop i en sluttning mot öster. Gropen är rund, 2,5 meter i diameter och 0,8 meter djup. En svag och otydlig fördjupning som möjligen kan vara resterna efter platsen för en ränna ner till gropen finns i sluttningen ner mot gropen.

- *Antikvarisk status: övrig kulturhistorisk lämning*
- *Avgränsning: avgränsad*
- *Skador: inga*

Objekt 55, gränsmärke

Ovalt, 1×0,5 meter stort och 0,3 meter högt. I mitten ett block 0,7 meter stort och 0,2 meter högt, runt blocket finns stenläggning av 0,2–0,3 meter stora stenar. I befintlig administrativ gräns.

- *Antikvarisk status: –*
- *Avgränsning: avgränsad*
- *Skador: inga*

Figur 18. Gränsmärket objekt 56.

Objekt 56, gränsmärke

Rest sten på postament. Kvadratiskt, 1×1,2 meter och 1,5 meter högt. Postament av natursten, kallmurat, 0,4–0,7 meter högt av 0,3–1,1 meter stora stenar. I mitten en rest sten, 0,6 meter hög, 0,4 meter bred och 0,15 meter tjock. Gränsmärket står i en befintlig administrativ gräns enligt dagens fastighetskarta.

- *Antikvarisk status: –*
- *Avgränsning: avgränsad*
- *Skador: inga*

Objekt 57, gränsmärke

Bestående av ett block och omkullvälta stenar, inklusive en möjlig rest sten, 0,9 meter hög, 0,7 meter bred och 0,15 meter tjock. Gränsmärket står i en befintlig administrativ gräns enligt dagens fastighetskarta.

- *Antikvarisk status: –*
- *Avgränsning: avgränsad*
- *Skador: sönderkörd av skogsmaskin.*

Objekt 58, gränsmärke

Rest sten på postament. Kvadratisk 1×1 meter och 1,4 meter hög. Postament av 0,3–0,4 meter stora stenar, kraftigt övertorvad. Resten sten 0,9 meter hög, 0,6 meter bred och 0,35 meter tjock. Gränsmärket står i befintlig administrativ gräns enligt dagens fastighetskarta.

- *Antikvarisk status: –*
- *Avgränsning: avgränsad*
- *Skador: inga*

Objekt 59, lägenhetsbebyggelse L2020:9337

Backstuga eller jordkula, rektangulär i nordnordöst till sydsydväst, 6×4 meter och 0,5–0,6 meter höga vallar som kan utgöra kraftigt övertorvade syllstenar. Ingång mot sydväst. Lämningen återfinns i det historiska kartmaterialet på en laga skifteskarta över Nybyn från år 1840 (LSA akt A90-5:4).

- *Antikvarisk status: fornlämning*
- *Avgränsning: ej avgränsad*
- *Skador: inga*

Objekt 60, boplatsläge

Möjligt stenåldersläge, 75×75 meter, cirka 40 meter över havet, på södervänd mycket svag sluttning med en bergsrygg i norr och storblockig morän i öster och väster som skapar en väl skyddad yta. Enligt strandlinjekartan från år 3000 f. Kr. har platsen legat mot en havsvik i söder (se figur 21).

- *Antikvarisk status: inväntar bedömning*
- *Avgränsning: ej avgränsad*
- *Skador: inga*

Objekt 61, boplatsläge

Läge för eventuell förhistorisk boplats i södervänd svagt sluttande och platåliknande åkermark på en höjd av 25–30 meter över havet. Undergrund av glaciala leror.

En laga skifteskarta från år 1840 visar att det i den nordöstra kanten av åkern funnits ett flertal husgrunder. Dessa husgrunder måste ha tagits bort i sin helhet för att åkern ska kunna nyttjas till fullo och några synliga rester efter bebyggelsen finns inte på platsen. Däremot hittades vid fältinventeringen en lägenhetsbebyggelse som hört till denna bebyggelse men som legat ytterligare mot nordöst (se objekt 59).

- *Antikvarisk status: inväntar bedömning*
- *Avgränsning: ej avgränsad*
- *Skador: inga*

Objekt 62, röjningsröse L2020:9338

Röset är oregelbundet, 15 meter långt, 6–10 meter brett och 0,5–1,5 meter högt i öst-västlig riktning. Stenmaterialet består av en blandning av vad som förefaller var markbunden sten och morän samt påförd sten från röjning. Den påförda stenen är i storleksordningen 0,4–1,2 meter. Röjningsstenen skulle kunna komma från en röjning av objekt 63 men också från upptagandet av åkern i söder, vilken togs upp som åkermark efter laga skiftet år 1840 (LSA akt A90-5:4). Före laga skiftet användes marken som hagmark och möjligt är att hagmarken röjts i omgångar även då (LSA akt A90-5:2).

- *Antikvarisk status: övrig kulturhistorisk lämning*
- *Avgränsning: avgränsad*
- *Skador: inga*

Objekt 63, boplatsläge, medeltida gårdsläge

Tydligt röjd och avdikad yta, cirka 100×80 meter stor i öst-västlig riktning, på en sydvänd mycket svag sluttning mot söder. Det historiska kartmaterialet visar inte på någon åker eller hagmark på platsen. Vid denna plats slutar dagens väg eller tidigare stig vilken återfinns i det historiska kartmaterialet från åtminstone år 1725 (LMS akt A90-5:1) och som finns ännu idag, fast den idag fortsätter mot byn Gullunge. På samma karta, från år 1725, finns en tydlig markering av en utdikad yta på platsen för objekt 63.

- *Antikvarisk status: inväntar bedömning*
- *Avgränsning: ej avgränsad*
- *Skador: inga*

Figur 19. Lägenhetsbebyggelsen L2020:9339 sedd från norr med ingången i förgrunden och kortväggen mot söder.

Objekt 64, lägenhetsbebyggelse L2020:9339

Husgrund med källare, rektangulär, 6×4 meter och 0,5 meter hög med inrasad källare, där höjden blir 1,4–1,5 meter. Källaren är byggd av 3–4 synliga varv natursten, 0,5–0,6 meter stora. Ingång till källaren i norr, öppningen är cirka 1,5, mot äldre stig. På häradsekonomiska kartan finns en mindre åker nordöst om husgrunden som bör ha hört till lägenhetsbebyggelsen, bebyggelse saknas dock på kartan, däremot finns ett antal stigar utmarkerade, varav källaringången vänder sig mot en av dem (RAK akt J112-85-16). Åkern och husgrunden finns på en laga skiftes karta över Darsgärde från år 1840 (LSA akt A90-5:4), men saknas i den äldre storskifteskartan från år 1775 (LSA A90-5:2), vilket göra att bebyggelse bör ha tillkommit mellan åren 1775–1840.

- *Antikvarisk status: fornlämning*
- *Avgränsning: ej avgränsad*
- *Skador: inga*

Objekt 65, röjningsröse L2020:9340

Röset är rektangulärt, 12 meter långt, 4–6 meter brett och 1,5 meter högt i nord-sydlig riktning. Stenmaterialet består av en blandning av vad som förefaller var markbunden sten och morän samt påförd sten från röjning. Den påförda stenen är i storleksordningen 0,4–1,3 meter stora. Röjningsstenen kan komma från upptagandet av åkern i söder, vilken togs upp som åkermark efter laga skiftet år 1840, men delar av den kan utgöra en röjning till eventuell åker eller hagmark till objekt 60 (LSA akt A90-5:4). Före laga skiftet användes marken som hagmark och ytterligare en möjligt är att hagmarken röjts i omgångar även då (LSA akt A90-5:2).

- *Antikvarisk status: övrig kulturhistorisk lämning*
- *Avgränsning: avgränsad*
- *Skador: inga*

Objekt 66, lägenhetsbebyggelse L2020:9341

Belägen invid det som tidigare var Darsgärde och Nybyns hästhagar i den södra delen av ägan (LSA, akt A90-5:4 och A90-5:2). Lämningen utgörs av en husgrund, vilken är rektangulär, cirka 10×5–6 meter och 0,5–1 meter hög. Möjligen kan det röra sig om en liknande husgrund som objekt 64, men källaren är inte lika påtaglig utan kan mer anas. Möjligen finns en ingång i söder. Återfinns i det äldre kartmaterialet i en laga skifteskarta från år 1840 (LSA A90-5:4).

- *Antikvarisk status: fornlämning*
- *Avgränsning: ej avgränsad*
- *Skador: grunden är belamrad med sten och timmer och därmed otydlig, vilket beskrivningen av lämningen svår.*

Objekt 67, gränsmärke L2020:10703

Femstenarör, rund, 1 meter i diameter och 0, 3 meter hög. Byggd av fem 0,3 meter stora stenar med en rest sten i mitten, 0,3 meter hög, 0,3 meter bred och 0,1 meter tjock. Gränsmärket står ej i någon befintlig administrativ gräns.

- *Antikvarisk status: fornlämning*
- *Avgränsning: avgränsad*
- *Skador: inga*

Objekt 68, gränsmärke

Rund, cirka 1 meter. Står i befintlig administrativ gräns enligt dagens fastighetskarta.

- *Antikvarisk status: –*
- *Avgränsning: avgränsad*
- *Skador: mycket trasigt på grund av nedstucket vattennivårör mitt i röset.*

Objekt 69, gränsmärke

Femstenarör, rund, 0,4 meter i diameter och 0,3 meter hög. Byggd av fem 0,3 meter stora stenar. Gränsmärket står i befintlig administrativ gräns enligt dagens fastighetskarta.

- *Antikvarisk status: –*
- *Avgränsning: avgränsad*
- *Skador: skadat av nedstucket modernt tomtrör.*

Objekt 70, gränsmärke

Oregelbunden rund, 0,4 meter i diameter och 0, 3 meter hög. Byggd av 0,4 meter stora stenar. Gränsmärket står i befintlig administrativ gräns enligt dagens fastighetskarta.

- *Antikvarisk status: –*
- *Avgränsning: avgränsad*
- *Skador: kraftigt skadad och utrasad.*

Objekt 71, boplatsläge

Möjligt boplatsläge från stenåldern, cirka 125×100 meter, på en södervänd, stenfri platå, cirka 40–45 meter över havet. Enligt strandlinjekartan från år 3 000 f. Kr. finns ett tillbakadragande vatten eller havsvik mot söder och öster (se figur 21).

- *Antikvarisk status: inväntar bedömning*
- *Avgränsning: ej avgränsad*
- *Skador: inga*

Objekt 72, boplatsläge

Boplatsläge, cirka 100×75 meter på en södervänd, flack, stenfri platå, cirka 40 meter över havet, med en högre bergsrygg i norr intill ett tillbakadragande vatten eller våtmark mot söder.

- *Antikvarisk status: inväntar bedömning*
- *Avgränsning: ej avgränsad*
- *Skador: inga*

Objekt 73, boplatsläge

Boplatsläge 100×50 meter, på en södervänd, stenfri platå, cirka 40 meter över havet med ett tillbakadragande vatten eller havsvik mot söder och öster.

- *Antikvarisk status: inväntar bedömning*
- *Avgränsning: ej avgränsad*
- *Skador: inga*

Objekt 74, färdväg L2016:8724 (RAÄ-nr Skederid 188:1)

Färdväg i form av en hålväg, cirka 100 meter lång, 1 meter bred och 0,2–0,3 meter djup, belägen i en norrsluttning, i gles och välskött skogsmark. Hålvägen upptäcktes i samband med de arkeologiska utredningarna etapp 1 för nya Norrtäljevägen, E18 (Bratt 1991:4) och kan möjligen utgöra den stig som återfinns i häradsekonomiska kartan från åren 1901–06 (RAK J112-85-16). Stigen börjar vid den gamla Rialavägen. Dagens väg är breddad och delvis uträtad även om den huvudsakligen går i samma sträckning som den äldre på häradsekonomiska kartan, till ett par åkertegar, idag igenvuxna, på östra sidan om dagens Norrtäljevägen, E18:an. Åldern på stigen går dock ej att fastställa med hjälp av kartmaterialet. Merparten av hålvägen är belägen inom utredningsområdet.

- *Antikvarisk status: fornlämning*
- *Avgränsning: ej avgränsad*
- *Skador: inga. Hålvägen är bruten av dagens Rialavägen.*

Objekt 75, röjningsröse L2020:9343

Röset är rektangulärt, 8×4 meter långt i nord-sydlig riktning och 0,5–0,6 meter högt. Stenen i röset är 0,3–0,6 meter stora. Övermossat. Röset är beläget i igenväxande, trädbevuxen åkermark. Enligt det historiska kartmaterialet tas åkern upp någon gång mellan åren 1775 och 1840, troligt är att röset hör till uppodlingsfasen. Bedömningen utgår från rösets karaktär samt det historiska kartmaterialet, då marken år 1775 utgörs av skogbevuxen utmark utan markerade stigar eller vägar (LSA, akt A90-5:4 och A90-5:2).

- *Antikvarisk status: övrig kulturhistorisk lämning*
- *Avgränsning: avgränsad*
- *Skador: inga*

Objekt 76, boplatsläge

Möjligt boplatsläge från stenåldern, 100×50 meter, på en södervänd, stenfri platå, cirka 40 meter över havet. Enligt strandlinjekartan från år 3000 f.Kr. finns ett tillbakadragande vatten eller havsvik mot söder och öster (se figur 21).

- *Antikvarisk status: inväntar bedömning*
- *Avgränsning: ej avgränsad*
- *Skador: inga*

Utredningsområdet växer fram

Stora delar av landskapet vi möter i utredningsområdet har under historisk tid utgjorts av utmarker. Förklaringen står att finna i naturlandskapet med sina höjder och lägre liggande partier som i äldre tider och in i historisk tid varit blöta och sanka. Många av de åkrar, hagar och ängar som finns inom utredningsområdet har sitt ursprung i blöta och sanka marker som dikats ut genom handgrävning. När vi kommer in på slutet av 1800-talet och 1900-tal med storskalig utdikning och senare med grävmaskin tillkommer ytterligare brukningsbara arealer.

Att utredningsområdet till delar varit utmarker och tassemarker även under delar av järnåldern och medeltiden kan vi sluta oss till genom att rekonstruera ett äldre vägnät i området. Objekt 35 utgör en del av den äldre huvudvägen som löper från Rö och vidare mot Skederid och Norrtälje. Hur gammal denna vägsträckning är går inte att avgöra, men ser man till fornlämningsförekomsten i kombination med fornlämningskategorierna blir det tydligt att huvudvägen i häradet är den norra vägen, dagens väg 77, mellan länsgränsen och Husby-Sjuhundra kyrka, åtminstone under järnålder och medeltid. Det är längs denna sträcka flertalet kyrkor återfinns, Rö kyrka undantaget. Det är även vid denna väg vi hittar häradets runstenar. ”Huvudbygden (i Sjuhundra härad ff, anm) låg då som nu i dalgången kring Norrtäljeån, som genomlöper häradet på mitten i öst-västlig riktning med en rad sjöar, som i äldre tid ha haft större utbredning än nu. Här går alltjämt häradets gamla huvudväg, från Tjärnan i Fasterna sn över Timbo till Finnsta i Skederids sn, en del av Uppsala-Norrtäljevägen. Alla häradets runfynd, med undantag av ett äro belägna i denna dalgång. De kända runskrifterna i häradet är endast nio.” (Wessén & Jansson 1943–46:366).

Utredningsområdet under stenåldern

År 4000 f. Kr. utgör landskapet i undersökningsområdet en ytterskärgård. På några av de mindre öarna ytterst i skärgården, men ändå i skydd av en större ö eller landmassa återfinns ett par lägen, objekt 25, 71 och 76 (se figur 20) som kan ha nyttjats, inte som långvariga bosättningar, utan snarare som tillfälliga visten.

Går vi ytterligare 1 000 år närmare vår tid, till 3000 f. Kr. har landhöjningen gjort att landskapet mer tagit formen av det vi idag förknippar med en innerskärgård, även om det inte är långt till havsbandet. Landhöjningen medför fler möjliga lägen för boplatser och aktivitetsytor, medan ett läge som objekt 25 ter sig mindre attraktivt vid den här tiden (se figur 21). Ett läge som objekt 3 har vid en tidpunkt mellan strandlinjekartorna haft ett mycket fördelaktigt läge längst in i en lagun. Det enda lösfynd som finns i området och som säkert kan hänföras till fyndplats är en båtyxa, objekt 48. Den hittades vid plöjning, i en lågt liggande åker öster om byn Gullunge. På 3000-talet f. Kr. utgjorde åkern en havsvik.

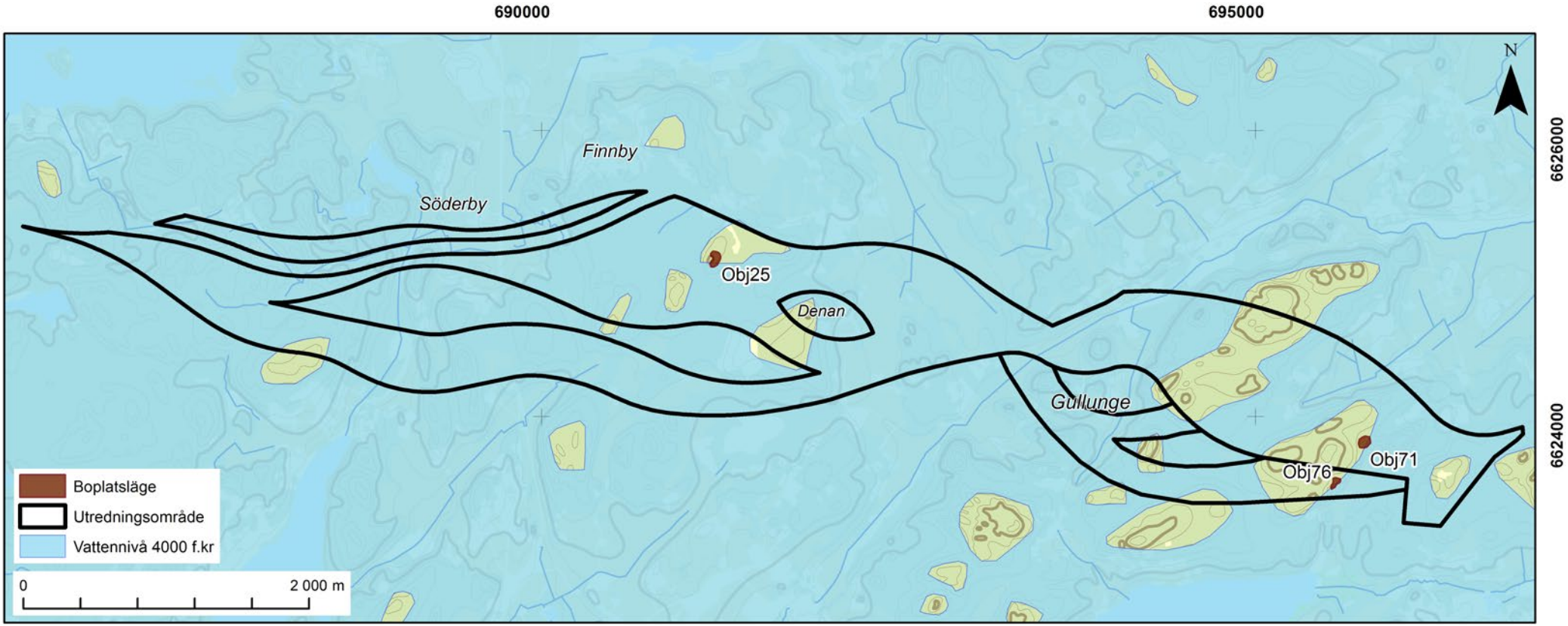

Figur 20. Strandlinjekarta 4000 f.Kr. med markerade boplatslägen. Vattennivån är baserad på Sveriges Geologiska Undersökningars (SGU) strandlinjekartor.

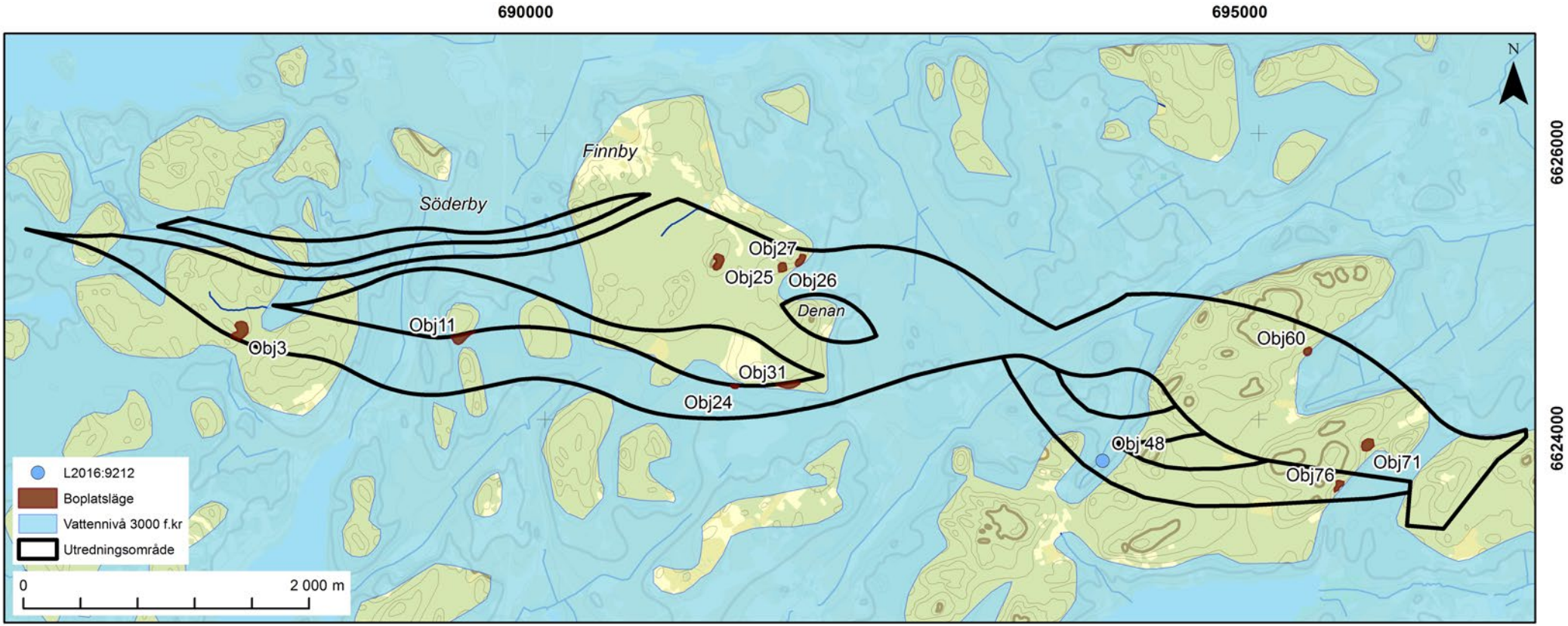

Figur 21. Strandlinjekarta 3000 f.Kr. med markerade boplatslägen. Vattennivån är baserad på Sveriges Geologiska Undersökningars (SGU) strandlinjekartor.

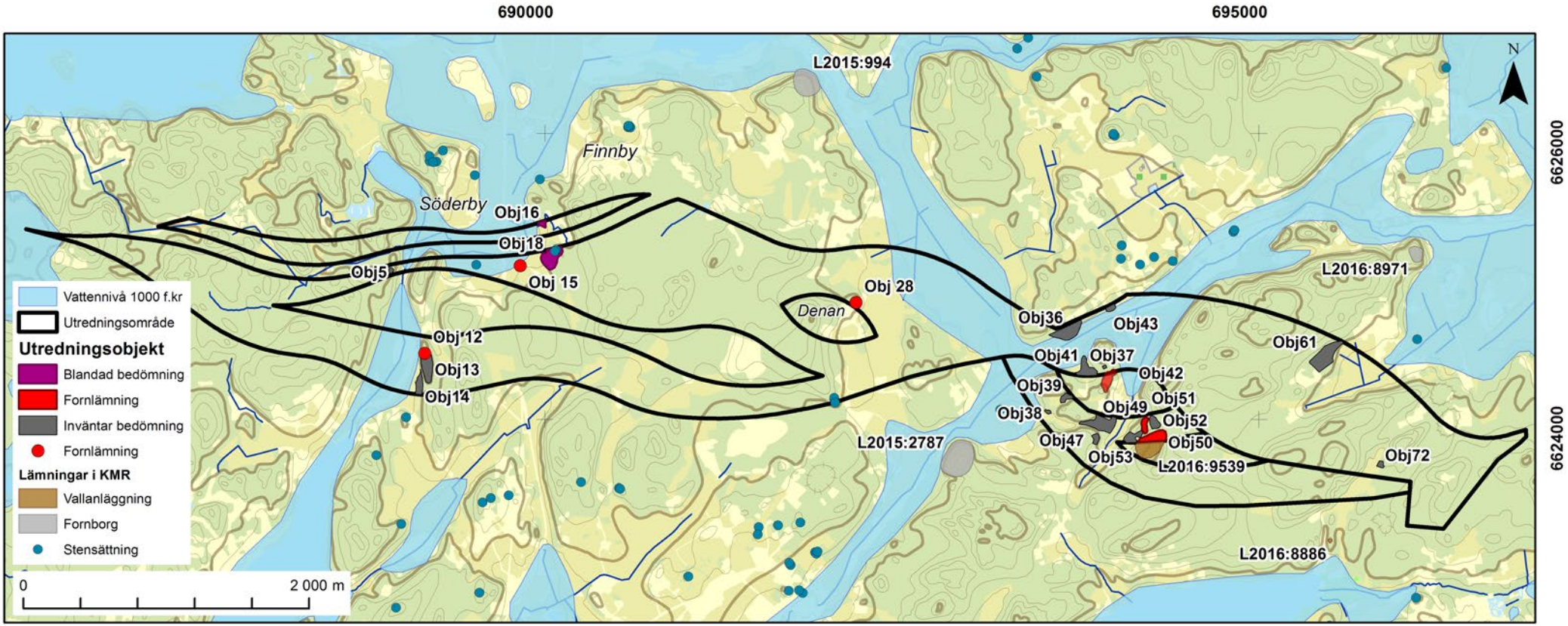

Figur 21. Strandlinjekarta 1000 f.Kr. med markerade boplatslägen och i KMR kända fornlämningar. Vattennivån är baserad på Sveriges Geologiska Undersökningars (SGU) strandlinjekartor.

Utredningsområdet under bronsålder

Inom utredningsområdet finns ett objekt som är en tydlig bronsålderbygd, objekt 18, vilken tillsammans med objekt 15 utgör vad som kan vara en sammanhållen boplats och/eller eventuellt kultkomplex med inslag av gravar, liknande det i Nibble utanför Enköping som omtalats tidigare. Likheten mellan platserna utgörs av ett röse eller stensättning i höjd- eller krönläge, L2015:1476. Även på Nibble fanns en stensättning i krönläge, en av de få synliga lämningarna på platsen före undersökning (Artursson, Karlenby & Larsson 2011). Ytterligare en likhet är blocket med älvkvarnar, objekt 15, beläget i närområdet, men ändå med ett visst, tydligt, avstånd från den huvudsakliga aktivitetsytan; också ett sådant fanns i Nibble. Objekt 18 saknar dock den omfångsrika skärvstenshög som fanns i Nibble. Även placeringen i landskapet påminner om varandra. Båda platserna är belägna i svaga sluttningar med tydliga berg i dagen, sluttande mot en igenväxande våtmark eller sjö, där skålgropsblock och ristningar återfinns i sluttningen mot vattnet eller i vattenbrynet.

I utredningsområdet finns också ett par ensamliggande stensättningar, närmast röseliknande som ligger i krönlägen mot vatten under bronsåldern, till exempel objekten 12 och 28.

Utredningsområdet under järnålder och medeltid

Som tidigare nämnts finns det bara tre tydliga bygder under järnåldern som urskiljs genom sina gravfält; det är Söderby, Gullunge och vid dagens Broby. Inom inte alltför stort avstånd från gravfälten bör det finnas en boplats. Utredningsområdet snuddar vid det sydligaste boplatsläget i Söderby, objekt 11, medan det kring Broby är svårare. Svårigheten består i att platsen, som nämnts tidigare, nyttjats som grustäkt, vilket gör det omöjligt att förstå hur landskapet har sett ut och i kombination med att stora områden är helt urschaktade. Det tydligaste läget är objekt 33, och då framförallt åkern i öster. Här finns en äldre överfart vid ett vattendrag i söder, strax utanför utredningsområdet. Här skulle det i äldre tider kunna funnits ett vad och boplatsen skulle i så fall legat i direkt anslutning till det.

Utredningsområdet i Gullunge skär flera platser som pekats ut som möjliga boplatslägen under järnåldern. Här finns också en tydlig koppling till medeltiden i form av ett depåfynd och flera belägg i ortnamnsregistret för platsen under medeltid. Inom byns inägomarker finns en, som det förefaller utifrån kända fornlämningar och arkivmaterial, kontinuitet från järnåldern och till idag. Ingen annan av bygderna inom utredningsområdet har samma tydliga platskontinuitet över tid.

Från medeltiden saknas tydliga spår inom utredningsområdet, förutom i Söderby och Gullunge. Möjligen skulle husgrunden och åkrarna i objekt 34 kunna utgöra en senmedeltida gårdsenhet som lagts öde under en period för att tas upp och brukas igen under 1800-talet. Placeringen, på gränsen

mellan socknarna Skederid och Rö skulle möjligen kunna tala för 1500-talet, men det är även en placering som man ofta hittar för bebyggelse från andra halvan av 1800-talet.

Utredningsområdet under historisk tid

Många av de administrativa fastighetsgränser som finns idag ligger orörda sedan flera hundra år tillbaka, vissa finns belagda redan år 1722, och är fortfarande i bruk. På nästan alla dessa gränser, i knutpunkterna, återfinns olika former av bevarade gränsmarkeringar. Med tanke på att stora delar av utredningsområdet utgörs av utmarker, är det utmarkernas ägogränser som markeras, främst av gränsrösen, och visar på vikten av den ekonomiska aspekten av utmarkerna. Vad har då utmarkerna nyttjats till?

Slående är att det inom hela utredningsområdet endast finns ett objekt som kan kopplas till traditionellt historiskt skogsbruk; det är tjärgropen objekt 54. När det gäller objekt 54 är den belägen invid det som var den äldre vägen till Skederids kyrka och Finsta.

En lämningskategori som återfinns i skogsmiljöer, men i närhet till byarna i utredningsområdet är backstugorna. Ett kännetecken för backstugorna är att de ofta, inte bara här i undersökningsområdet, utan även på andra platser, ofta har ett ensamt röjningsröse i dess omedelbara närhet. Inom utredningsområdet finns en sådan plats, objekt 21.

Referenser

Litteratur

Artursson, M., Karlenby, L. & Larsson, F. 2011. *Nibble. En bronsåldersmiljö I Uppland*. Särskild undersökning, 2007. E18 sträckan Sagån-Enköping. Uppland, Tillinge socken, Tillinge-Nibble 1:9 & Tillinge-Mälby 5:1. Riksantikvarieämbetet, UV rapport 2011:111.

Bratt, P. 1991. *E3 genom forntiden i Uppland*. Arkeologisk utredning 1991 för upprättande av ny vägarbetsplan för E3, Söderhall-Rösa, Kårsta socken, Vallentuna kommun, samt Rö, Skederid, och Husby-Sjuhundra socknar, Norrtälje kommun. Stockholms läns museum, Länsmuseibyrån, rapport 1991:7.

Elfstrand, B. 1981. *Stensättning och gravfält från äldre järnålder*. Fornlämningarna 64 och 74, Ticksta, Eke, Rö socken, Uppland. Riksantikvarieämbetet och Statens Historiska Museer, UV rapport 1981:7.

Gren, L. 1991. *Fossil åkermark. Fornlämningar i Sverige 1*. Riksantikvarieämbetet.

Larsson, S. & Ramström, A. 2019. *Arkeologisk utredning etapp 2 längs väg 77, vägplan 1. Arkeologisk utredning etapp 2, Gottröra, Fasterna och Närtuna socknar, Norrtälje kommun, Uppland*. Arkeologgruppen AB rapport 2019:44.

Lindwall. L. 2010. *Tre skadade gravar vid Söderby, delundersökning av gravfält Rimbo 18:1, Uppland*. Arkeologikonsult rapport 2010:2360.

Rahmqvist, S. & Skoglund L-O. 1986. *Det medeltida Sverige. 1 Uppland. 5. Attundaland. Lyhundra, Sjuhundra.* Riksantikvarieämbetet.

Ramström, A. 2015. *Arkeologisk utredning etapp 1 inför ombyggnad av väg 77.* Gottröra, Rimbo, Skederid samt Husby-Sjuhundra socknar, Norrtälje kommun, Uppland. Arkeologgruppen rapport 2015 :61.

Ramström, A. 2017. *Kompletterande arkeologisk utredning etapp 1, väg 77, söder om Adamsberg.* Rimbo socken, Norrtälje kommun, Uppland. Arkeologgruppen rapport 2017:35.

Ramström, A. 2018. *Alternativ vägkorridor väg 77 förbi Rimbo. Rimbo och Skederid socknar, Norrtälje kommun, Uppland.* Arkeologgruppen rapport 2018:56.

Ramström, A. 2019. Arkeologisk utredning etapp 2 längs väg 77, vägplan 3. Arkeologisk utredning etapp 2, Skederid och Husby-Sjuhundra socknar, Norrtälje kommun, Uppland. Arkeologgruppen rapport 2019:45.

Riksantikvarieämbetet. *Lista med lämningstyper och antikvarisk praxis. Version 5.0*.

Stjärna. T. 2014. *Smedsmora.* Arkeologisk utredning inom fastigheterna Smedsmora 1:6 och 1:8–26. Rimbo socken, Norrtälje kommun, Uppland. Stockholms Länsmuseum rapport 2014:27.

Trafikverket, 2014. *Samrådshandling väg 77 delen länsgränsen – Rösa*. Norrtälje kommun, Stockholms län. Vägplan, val av lokaliseringsalternativ. Kulturmiljöanalys. Projektnummer: 107264.

Vestlund, U. 1997. *Vanliga väsen i vår folktro*. B-uppsats vid Institutionen för utbildningsvetenskap, Högskolan Gävle.

Wessén, E. & Jansson S. B. F. 1943–46. *Upplands runinskrifter, Band 2.*

Zachrisson. T. 1998. *Gård, gräns, gravfält. Sammanhang kring ädelmetalldepåer och runstenar från vikingatid och tidig medeltid i Uppland och Gästrikland*. Stockholm Studies in Archaeology 15.

Kart- och arkivmaterial

Kulturmiljöregistret (KMR) vid Riksantikvarieämbetet
Riksarkivet/Svar: Husförhörslängd för Rö socken 1749–1772, (SE/SSA/1555/1A I/1)
Sveriges geologiska undersökningar (SGU)

RIKETS ALLMÄNNA KARTVERK (RAK)
Ekonomiska kartan, 1977, Addarsnäs, akt J133-11j4a79
Ekonomiska kartan, 1965, Rimbo, akt: J133-11i5i65
Ekonomiska kartan 1954, Rö, akt J133-11i4j54
Häradsekonomiska kartan, 1901–06, Rimbo, akt J112-85-11
Häradsekonomiska kartan, 1901–06, Rö, akt J112-85-16

LANTMÄTERISTYRELSENS ARKIV (LSA)
Darsgärde nr 1–3, 1840, Laga skifte, akt A90-5:4
Darsgärde 1–3, 1775, Storskifte, akt A90-5:2
Darsgärde nr 1–3, 1725, Ägodelning, akt A90-5:1
Eke nr 1, 1797, Storskifte på inägorna, akt A83-6:3
Eke nr 1, 1753, Delning av skog, akt A83-6:2
Finnby nr 1–2, 1885, Laga skifte, akt A78-7:1
Framskälby nr 1–4, 1715, Ägomätning, akt A78-8:1
Gullunge nr 1, 1838, Laga skifte, akt A90-8:2
Gullunge nr 1. 1638, Ägomätning, akt A90-8a9:141 144
Rilanda nr 1–2, 1799. Storskifte, akt A90-19:1
Rilanda nr 1–2, 1858, Laga skifte, akt 90–12:2
Söderby nr 1–3, 1802. Laga skifte, akt nr A78-32:5
Söderby nr 1–3, 1776, Storskifte, akt A78:32–1
Söderby nr 1–3, Storskifte på inägor, akt A78-32:5
Ticksta nr 1–3, 1750, Ägomätning, akt A83-21:1

LANTMÄTERIMYNDIGHETENS ARKIV (LMA)
Expropriationskarta, 1887, Stockholm-Rimbo jernväg, akt 01-jvg-xi:1

Bilagor

Bilaga 1. Objektkartor

Karta 1. De arkeologiska objekten 1–5. Skala 1:10 000.
Karta 2. De arkeologiska objekten 4–22. Skala 1:10 000.
Karta 3. De arkeologiska objekten 20–34. Skala 1:10 000.
Karta 4. De arkeologiska objekten 34–64. Skala 1:10 000.
Karta 5. De arkeologiska objekten 54–76. Skala 1:10 000.

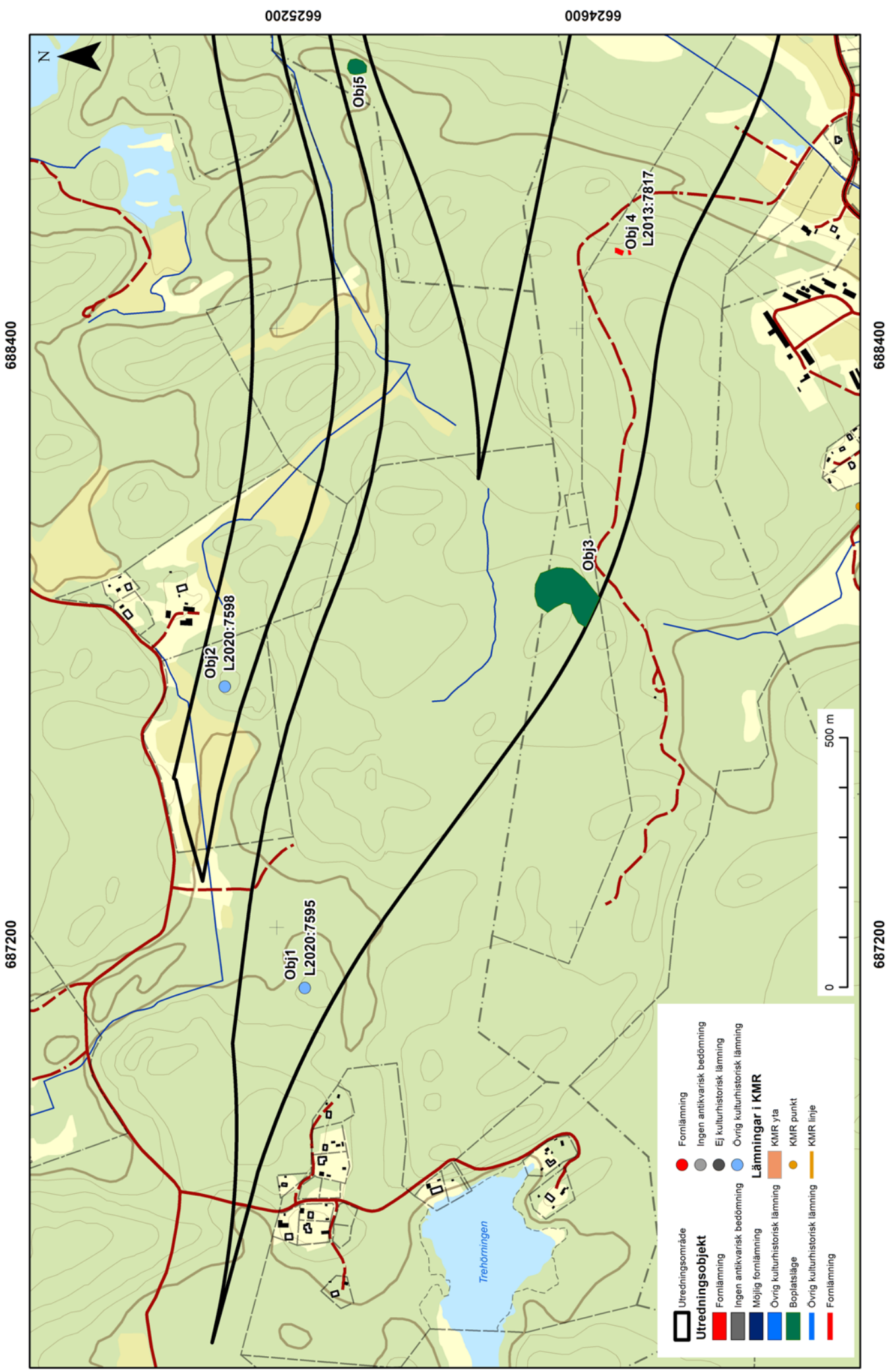

Karta 1. De arkeologiska objekten 1–5. Skala 1:10 000.

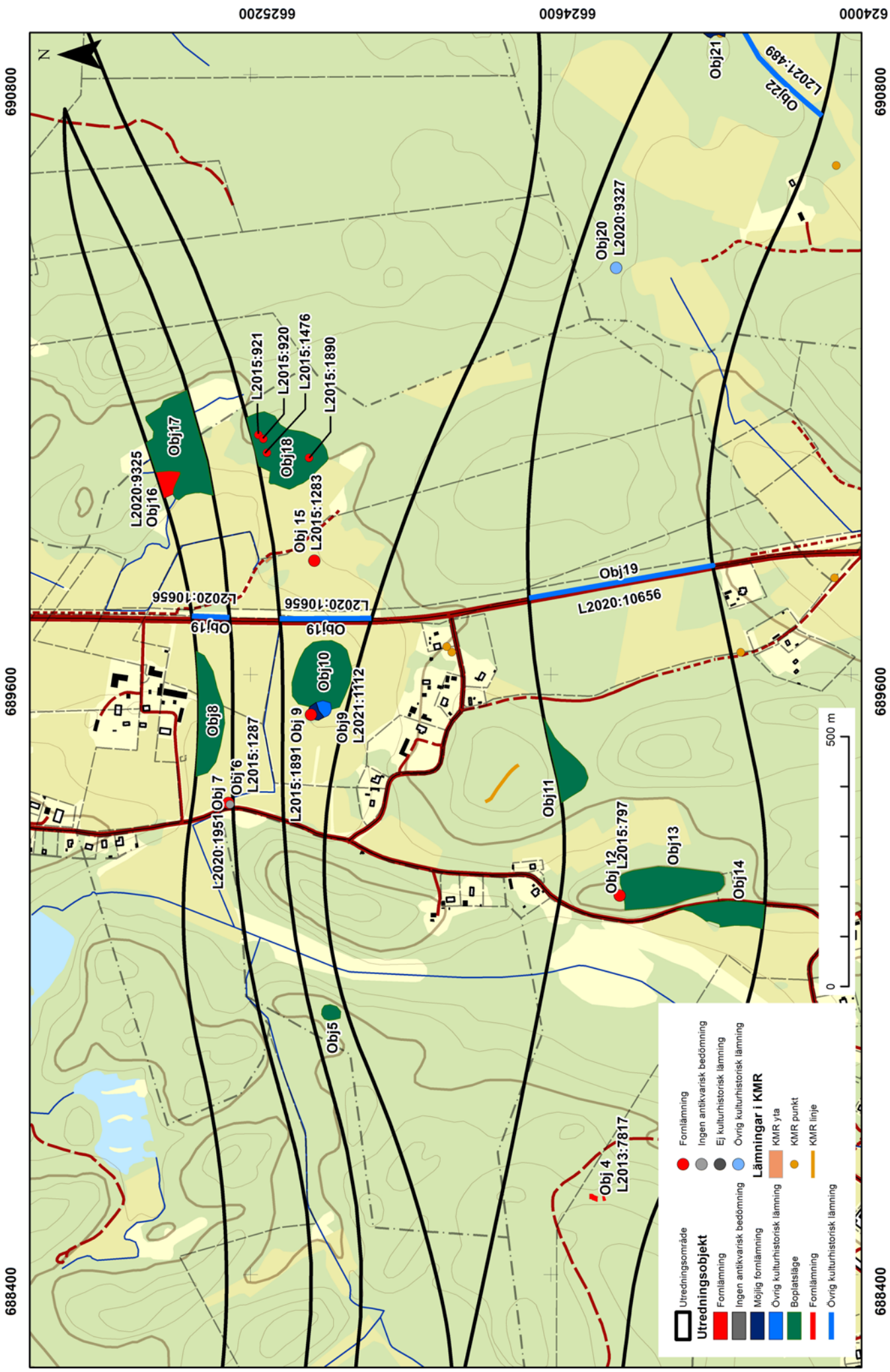

Karta 2. De arkeologiska objekten 4–22. Skala 1:10 000.

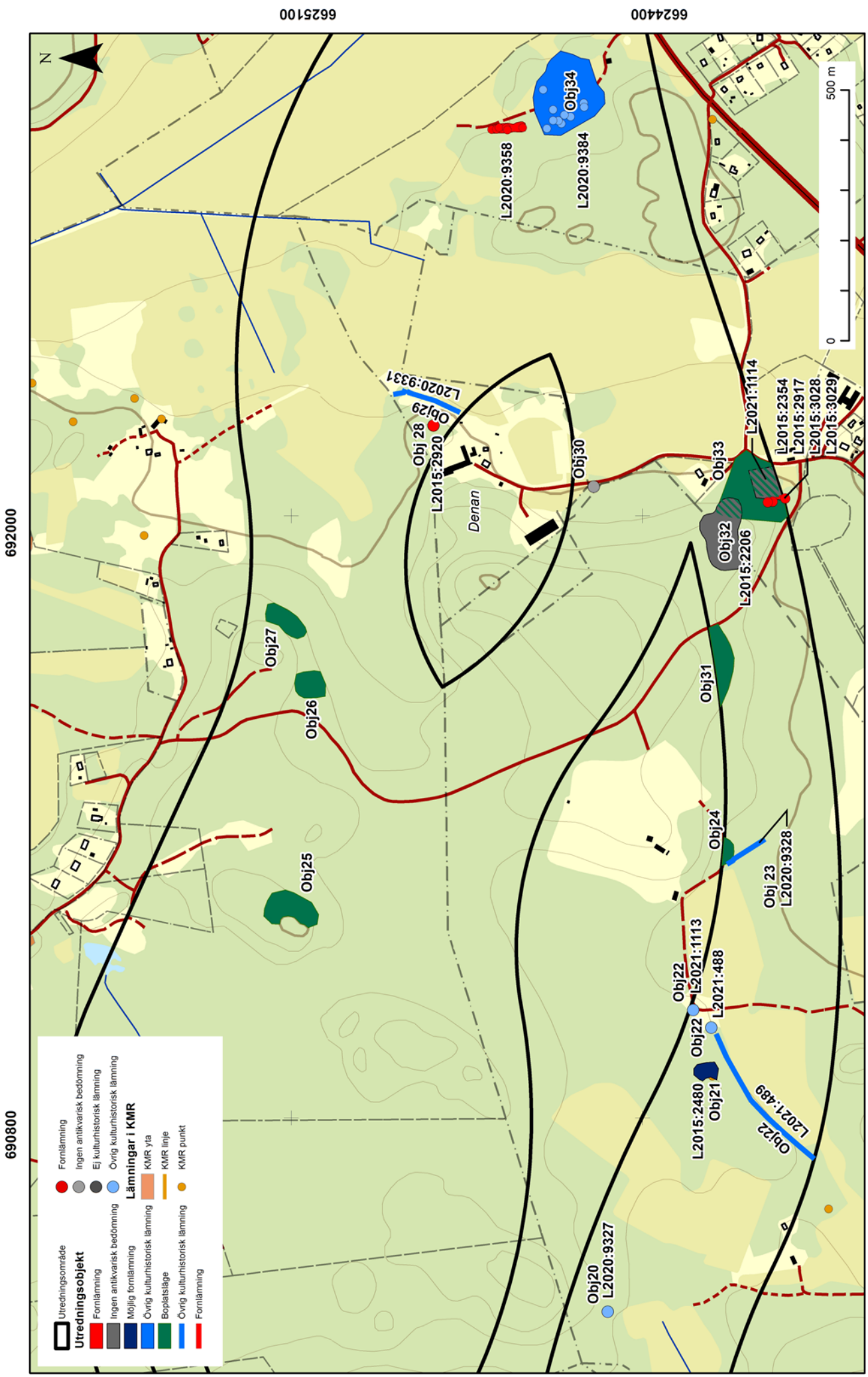

Karta 3. De arkeologiska objekten 20–34. Skala 1:10 000.

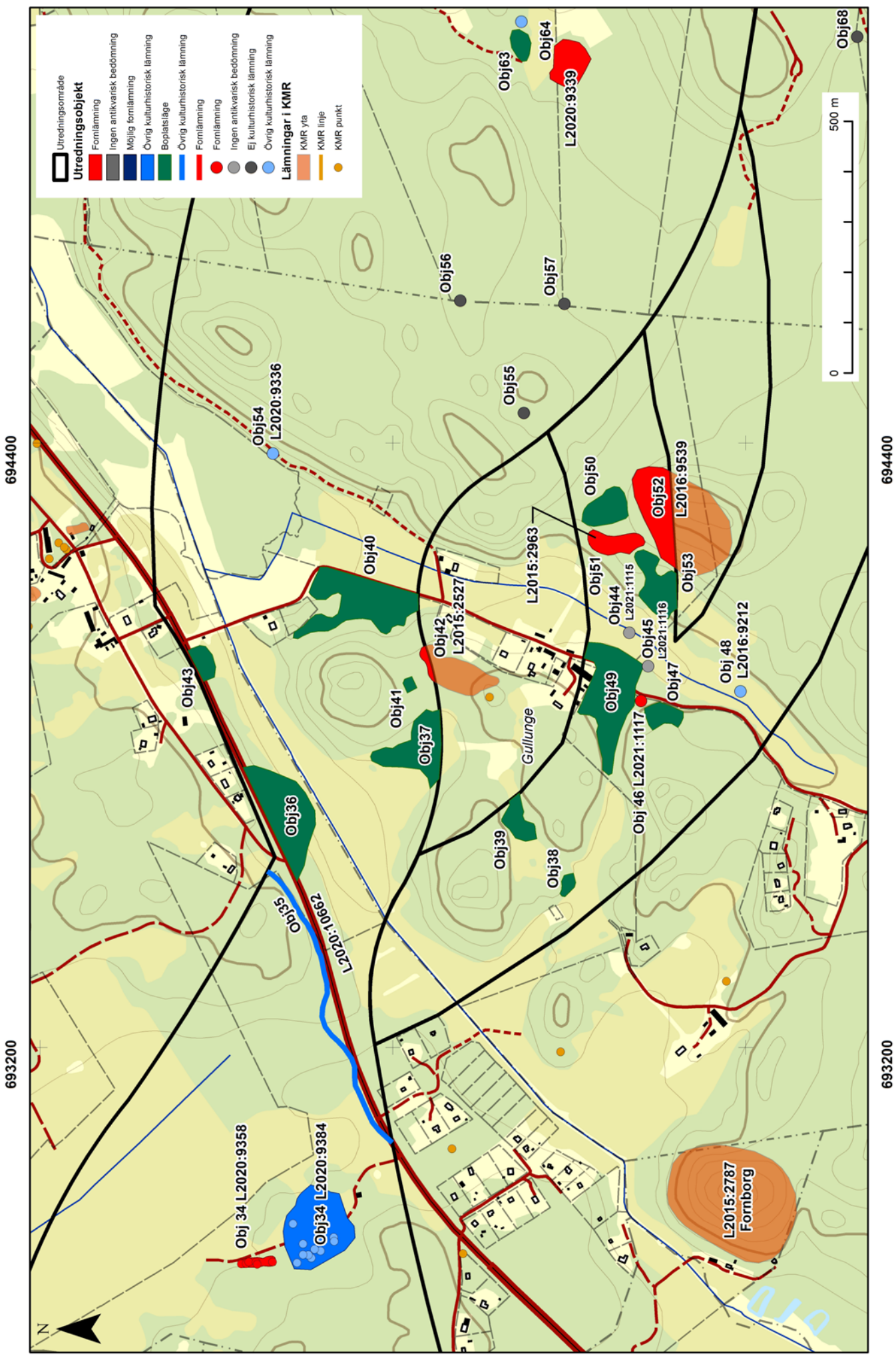

Karta 4. De arkeologiska objekten 34–64. Skala 1:10 000.

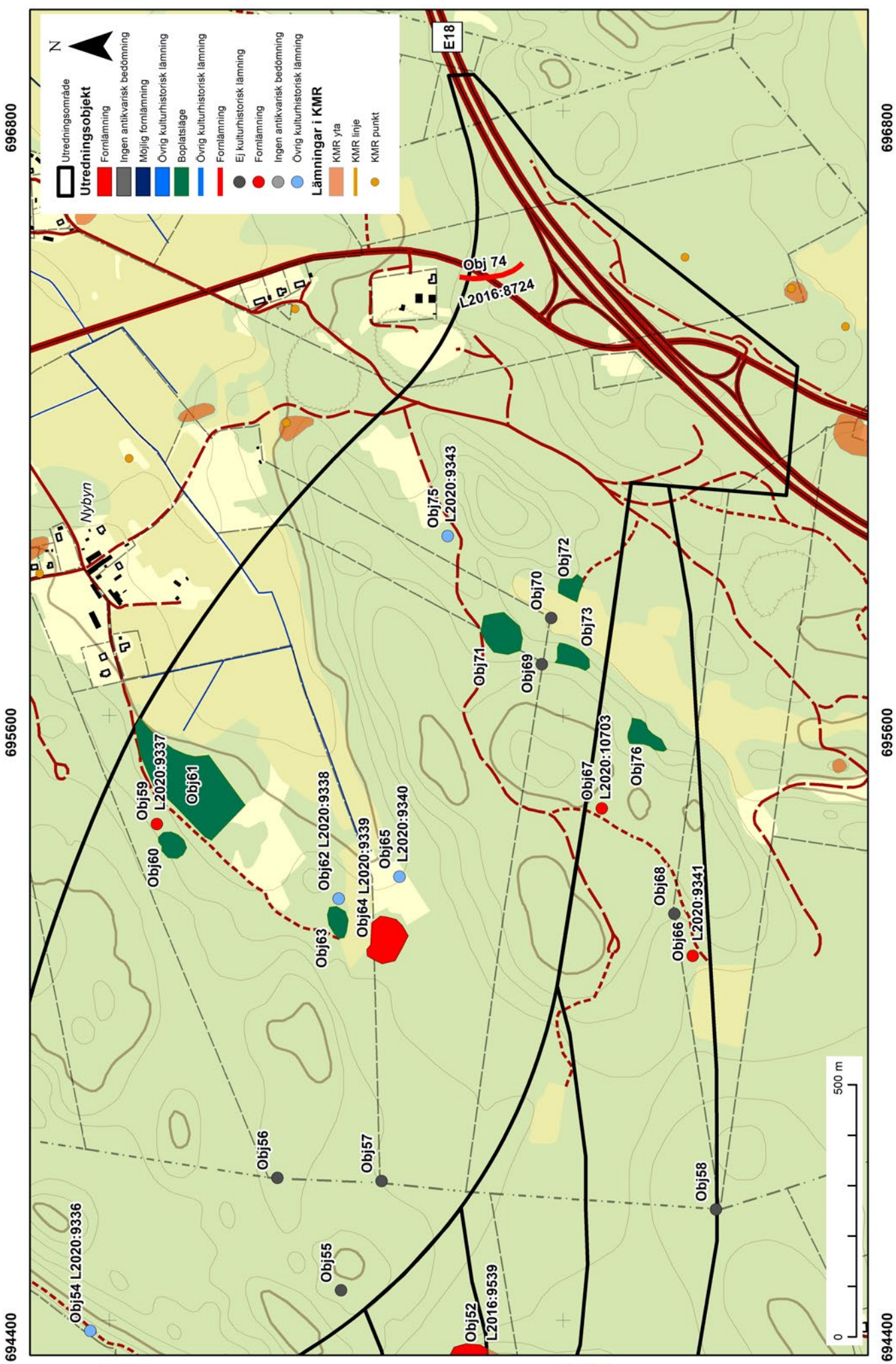

Karta 5. De arkeologiska objekten 54–76. Skala 1:10 000.

Arkeologgruppen AB

RAPPORT 2020:55